P10_TA(2024)0035

Konferencia OSN o zmene klímy v roku 2024 v Baku, Azerbajdžan (COP 29)

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. novembra 2024 o konferencii OSN o zmene klímy v roku 2024 v Baku (Azerbajdžan) (COP 29) (2024/2718(RSP))

(C/2025/808)

Európsky parlament,

— so zreteľom na Rámcový dohovor Organizácie Spojených národov o zmene klímy (ďalej len „UNFCCC“) a Kjótsky protokol k tomuto dohovoru,

— so zreteľom na dohodu prijatú 12. decembra 2015 na 21. konferencii zmluvných strán UNFCCC (COP 21) v Paríži (ďalej len „Parížska dohoda“),

— so zreteľom na 28. konferenciu zmluvných strán UNFCCC (ďalej len „COP 28“), 18. zasadnutie konferencie zmluvných strán slúžiacej ako stretnutie strán Kjótskeho protokolu (CMP18) a piate zasadnutie konferencie zmluvných strán slúžiacej ako stretnutie strán Parížskej dohody (CMA5) a na Glasgowský klimatický pakt prijatý na 26. konferencii zmluvných strán UNFCCC (ďalej len „COP 26“) 13. novembra 2021 v Glasgowe,

— so zreteľom na dohodu dosiahnutú na 27. konferencii zmluvných strán UNFCCC (ďalej len „COP 27“) o vytvorení osobitného Fondu na krytie strát a škôd, ako aj na prechodný výbor v oblasti sfunkčnenia nových mechanizmov financovania na krytie strát a škôd, ktorý bol zriadený na konferencii COP 28, a na sieť zo Santiaga pre straty a škody,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 21. novembra 2023 o konferencii OSN o zmene klímy v roku 2023 v Dubaji (Spojené arabské emiráty) (COP 28) ([1]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 25. apríla 2024 o Azerbajdžane, najmä útlaku občianskej spoločnosti a prípadoch Dr. Gubada Ibadoghlua a Ilhamiza Gulijeva ([2]), a na všetky svoje predchádzajúce uznesenia o Azerbajdžane,

— so zreteľom na Agendu OSN 2030 pre udržateľný rozvoj a ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. júna 2023 o implementácii a plnení cieľov udržateľného rozvoja ([3]),

— so zreteľom na osobitnú správu Medzivládneho panelu o zmene klímy (ďalej len „IPCC“) z roku 2018 o globálnom oteplení o 1,5 °C, na jeho osobitnú správu o zmene klímy a pôde, jeho osobitnú správu o oceánoch a kryosfére v meniacej sa klíme a na jeho šiestu hodnotiacu správu,

— so zreteľom na správu Európskej vedeckej poradnej rady pre zmenu klímy z 18. januára 2024 s názvom Smerom ku klimatickej neutralite EÚ: pokrok, nedostatky v politike a príležitosti (Towards EU climate neutrality: progress, policy gaps and opportunities) a na jej správu z 15. júna 2023 s názvom Vedecké poradenstvo na určenie cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2040 a rozpočtu na emisie skleníkových plynov na roky 2030 – 2050 (Scientific advice for the determination of an EU-wide 2040 climate target and a greenhouse gas budget for 2030-2050),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy) ([4]),

— so zreteľom na nedávno prijaté právne predpisy EÚ, ktorými sa ciele Únie znížiť čisté emisie do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990 a dosiahnuť záväzný cieľ EÚ v oblasti klimatickej neutrality do roku 2050 (balík Fit for 55) premietnu do konkrétnych politík v rôznych odvetviach,

— so zreteľom na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/591 zo 6. apríla 2022 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2030 (ďalej len „8. EAP“), ako aj na monitorovaciu správu Európskej environmentálnej agentúry z roku 2023 o pokroku pri dosahovaní cieľov 8. EAP a na strednodobé preskúmanie 8. EAP Komisiou,

([1]) Ú. v. EÚ C, C/2024/4210, 24.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/4210/oj?locale=sk.
([2]) Prijaté texty, P9_TA(2024)0369.
([3]) Ú. v. EÚ C, C/2024/493, 23.1.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/493/oj?locale=sk.
([4]) Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj?locale=sk.

— so zreteľom na svoje uznesenie z 28. novembra 2019 o núdzovom stave v oblasti klímy a životného prostredia ([5]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 6. februára 2024 s názvom Zabezpečenie našej budúcnosti – Cieľ Európy v oblasti klímy do roku 2040 a cesta ku klimatickej neutralite do roku 2050 budovaním udržateľnej, spravodlivej a prosperujúcej spoločnosti (COM(2024)0063),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. marca 2024 s názvom Riadenie klimatických rizík – ochrana osôb a prosperity (COM(2024)0091),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 24. februára 2021 s názvom Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy (COM(2021)0082),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. decembra 2020 o stratégii EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy ([6]),

— so zreteľom na správu Programu OSN pre životné prostredie (ďalej len „UNEP“) z 20. novembra 2023 o medzerách v oblasti emisií za rok 2023 s názvom Prekonaný rekord – Zaznamenané boli nové teplotné maximá, ale svet (stále) neznižuje emisie (Broken Record – Temperatures hit new highs, yet world fails to cut emissions (again)), na jeho správu z 2. novembra 2023 o medzerách v oblasti adaptácie za rok 2023 s názvom Nedostatočné financie, nedostatočná príprava – Nedostatočné investície a plánovanie v oblasti adaptácie na zmenu klímy odhaľujú slabé miesta (Underfinanced. Underprepared – Inadequate investment and planning on climate adaptation leaves world exposed) a na jeho správu z 8. novembra 2023 o medzerách v znižovaní produkcie fosílnych palív za rok 2023 s názvom Postupné znižovanie alebo postupné zvyšovanie? Najväčší producenti fosílnych palív plánujú ešte väčšiu ťažbu napriek prísľubom v oblasti klímy (Phasing down or phasing up? Top fossil fuel producers plan even more extraction despite climate promises),

— so zreteľom na súhrnnú správu UNFCCC zo 14. novembra 2023 o vnútroštátne stanovených príspevkoch podľa Parížskej dohody,

— so zreteľom na zhrnutie druhej správy nezávislej expertnej skupiny na vysokej úrovni pre financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy z novembra 2023 s názvom Rámec financovania opatrení v oblasti zmeny klímy: rozhodné opatrenia na dosiahnutie cieľov Parížskej dohody,

— so zreteľom na správu UNEP z 1. decembra 2023 s názvom Monitorovanie metánu: správa Medzinárodného strediska pre monitorovanie emisií metánu za rok 2023 (An Eye on Methane: International Methane Emissions Observatory 2023 Report) a na správu UNEP zo 6. mája 2021 s názvom Globálne hodnotenie metánu: prínosy a náklady zmierňovania emisií metánu (Global Methane Assessment: Benefits and Costs of Mitigating Methane Emissions),

— so zreteľom na správu s názvom Globálne sledovanie metánu 2024 (Global Methane Tracker 2024) z marca 2024, ktorú uverejnila Medzinárodná agentúra pre energiu,

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 14. októbra 2020 o stratégii EÚ na zníženie emisií metánu (COM(2020)0663),

— so zreteľom na správu o výsledkoch strategického dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ s názvom Spoločná vízia poľnohospodárstva a potravinárstva v Európe,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 21. októbra 2021 o stratégii EÚ na zníženie emisií metánu ([7]),

— so zreteľom na správu Svetovej meteorologickej organizácie z 19. marca 2024 o stave globálnej klímy v roku 2023,

— so zreteľom na službu monitorovania zmeny klímy programu Copernicus a jej správu s názvom Hlavné svetové klimatické informácie (Global Climate Highlights) z roku 2023,

— so zreteľom na Globálny register emisií a zásob fosílnych palív,

— so zreteľom na správu UNEP z 18. februára 2021 s názvom Pomeriť sa s prírodou: vedecká koncepcia na riešenie núdzových situácií v oblasti klímy, biodiverzity a znečistenia (Making Peace with Nature: a scientific blueprint to tackle the climate, biodiversity and pollution emergencies),

— so zreteľom na globálnu hodnotiacu správu Medzivládnej vedecko-politickej platformy pre biodiverzitu a ekosystémové služby z 25. novembra 2019 o biodiverzite a ekosystémových službách,

— so zreteľom na Globálny rámec pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu, ktorý bol dohodnutý na 15. zasadnutí Konferencie zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite (COP 15),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 20. mája 2020 s názvom Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 – Prinavrátenie prírody do našich životov (COM(2020)0380),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 9. júna 2021 o stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030: Prinavrátenie prírody do našich životov ([8]),

([5]) Ú. v. EÚ C 232, 16.6.2021, s. 28.
([6]) Ú. v. EÚ C 445, 29.10.2021, s. 156.
([7]) Ú. v. EÚ C 184, 5.5.2022, s. 105.
([8]) Ú. v. EÚ C 67, 8.2.2022, s. 25.

— so zreteľom na správu zo spoločného seminára IPBES a IPCC konaného 10. júna 2021 na tému Biodiverzita a zmena klímy,

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 6. októbra 2022 o impulze pre oceán: posilnenie správy oceánov a biodiverzity ([9]),

— so zreteľom na dohodu v rámci Dohovoru OSN o morskom práve, ktorá sa týka ochrany a udržateľného využívania morskej biodiverzity v oblastiach mimo vnútroštátnej jurisdikcie, prijatú 19. júna 2023 (dohoda o biodiverzite v oblastiach mimo vnútroštátnej jurisdikcie),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 28. apríla 2021 o ochrane pôdy ([10]),

— so zreteľom na správu Európskej environmentálnej agentúry (EEA) zo 4. decembra 2019 s názvom Životné prostredie v Európe – Stav a výhľad na rok 2020 (The European Environment – State and Outlook 2020), na jej posúdenie z 8. septembra 2022 týkajúce sa potenciálu európskych pôd pre dôraznejšie opatrenia v oblasti klímy a na jej prvé európske posúdenie klimatických rizík z 11. marca 2024,

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 16. septembra 2020 o úlohe EÚ pri ochrane a obnove svetových lesov ([11]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. septembra 2022 o dôsledkoch sucha, požiarov a ďalších extrémnych poveternostných javov: zvýšenie úsilia EÚ v boji proti zmene klímy ([12]),

— so zreteľom na správu OSN z 9. mája 2023 o vývoji vo svetovom hospodárení s vodou zameranú na partnerstvá a spoluprácu v oblasti vody a na konferenciu OSN o vode, ktorá sa konala od 22. do 24. marca 2023 ako prvá veľká konferencia OSN venovaná vode od roku 1977,

— so zreteľom na rezolúciu Environmentálneho zhromaždenia OSN z 1. marca 2024 o účinných a inkluzívnych riešeniach na posilnenie politík súvisiacich s vodou s cieľom dosiahnuť udržateľný rozvoj v kontexte zmeny klímy, straty biodiverzity a znečistenia,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 5. októbra 2022 s názvom Prístup k vode ako ľudské právo – vonkajší rozmer ([13]),

— so zreteľom na správu OSN o svetovom rozvoji vodohospodárstva z roku 2019 s názvom Na nikoho nezabudnúť,

— so zreteľom na správu OSN o svetovom rozvoji vody za rok 2024 s názvom Voda pre prosperitu a mier,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. marca 2020 s názvom Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo – Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu (COM(2020)0098),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 10. februára 2021 k novému akčnému plánu v oblasti obehového hospodárstva ([14]),

— so zreteľom na Globálny rámec pre chemické látky UNEP – Za planétu bez škôd spôsobených chemickými látkami a odpadom prijatý v marci 2024,

— so zreteľom na správu Komisie z 23. novembra 2020 s názvom Aktualizovaná analýza vplyvov leteckej dopravy na klímu, ktoré nie sú spojené s emisiami CO_2, a potenciálne politické opatrenia podľa článku 30 ods. 4 smernice EÚ o systéme obchodovania s emisiami (COM(2020)0747),

— so zreteľom na správu Medzinárodnej agentúry pre energiu z obnoviteľných zdrojov z júna 2023 s názvom Vyhliadky energetickej transformácie 2023: cesta k 1,5 °C (World Energy Transitions Outlook 2023: 1.5 °C Pathway),

— so zreteľom na správu Medzinárodnej agentúry pre energiu (ďalej len „IEA“) z mája 2021 s názvom Emisná neutrálnosť do roku 2050 – plán pre celosvetový energetický sektor (Net Zero by 2050 – A Roadmap for the Global Energy Sector) a na jej aktualizáciu zo septembra 2023 s názvom Plán na dosiahnutie uhlíkovej neutrality – Globálny priebeh vývoja emisií na udržanie cieľa 1,5 °C na dosah (Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach),

— so zreteľom na osobitnú správu agentúry IEA z mája 2024 s názvom Stratégie pre cenovo dostupný a spravodlivý prechod na čistú energiu (Strategies for Affordable and Fair Clean Energy Transitions) a na jej správu z júna 2024 s názvom COP 28 – Záväzok strojnásobiť kapacitu energie z obnoviteľných zdrojov. Sledovanie ambícií krajín a identifikácia politík na preklenutie rozdielov (COP28 Tripling Renewable Capacity Pledge. Tracking countries' ambitions and identifying policies to bridge the gap),

— so zreteľom na sendaiský rámec pre znižovanie rizika katastrof na roky 2015 – 2030,

— so zreteľom na správu Úradu Organizácie Spojených národov pre znižovanie rizika katastrof (UNDRR) o preskúmaní implementácie sendaiského rámca pre znižovanie rizika katastrof na roky 2015 – 2030 v polovici trvania,

— so zreteľom na celosvetovú hodnotiacu správu UNDRR z roku 2023 o znížení rizík katastrof,

([9]) Ú. v. EÚ C 132, 14.4.2023, s. 106.
([10]) Ú. v. EÚ C 506, 15.12.2021, s. 38.
([11]) Ú. v. EÚ C 385, 22.9.2021, s. 10.
([12]) Ú. v. EÚ C 125, 5.4.2023, s. 135.
([13]) Ú. v. EÚ C 132, 14.4.2023, s. 54.
([14]) Ú. v. EÚ C 465, 17.11.2021, s. 11.

— so zreteľom na správu Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej len „WHO“) z 20. decembra 2023 o zmene klímy a zdraví,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. júna 2023 o Dni EÚ na pamiatku obetí globálnej klimatickej krízy ([15]),

— so zreteľom na správu Spoločného výskumného centra zo 7. júna 2023 o vplyve zmeny klímy na kritickú energetickú infraštruktúru súvisiacu s obranou;

— so zreteľom na Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu, ktorý Rada schválila 21. marca 2022,

— so zreteľom na plán v oblasti zmeny klímy a obrany vypracovaný Európskou službou pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) v novembri 2020,

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. júna 2022 o pláne ESVČ v oblasti zmeny klímy a obrany ([16]),

— so zreteľom na závery prijaté na 66. zasadnutí Komisie OSN pre postavenie žien, ktoré sa konalo 25. marca 2022, s názvom Dosiahnutie rodovej rovnosti a posilnenie postavenia všetkých žien a dievčat v kontexte politík a programov v oblasti zmeny klímy, životného prostredia a znižovania rizika katastrof,

— so zreteľom na správu osobitného spravodajcu OSN o podpore a ochrane ľudských práv v kontexte zmeny klímy z 26. júla 2022,

— so zreteľom na rezolúciu Rady OSN pre ľudské práva 41/21 z 12. júla 2019 o ľudských právach a zmene klímy,

— so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa z roku 1989 a všeobecnú poznámku č. 26 (2021) Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 26 z 22. augusta 2023 o právach detí a životnom prostredí s osobitným zameraním na zmenu klímy,

— so zreteľom na stratégiu EÚ o právach dieťaťa z roku 2021,

— so zreteľom na správu osobitného spravodajcu OSN pre práva pôvodného obyvateľstva z 1. novembra 2017 o vplyve zmeny klímy a financovania opatrení v oblasti klímy na práva pôvodného obyvateľstva a na deklaráciu pôvodného obyvateľstva Štokholm +50,

— so zreteľom na druhú správu UNFCCC o určení potrieb rozvojových krajín, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru, v súvislosti s vykonávaním dohovoru a Parížskej dohody z 29. januára 2024,

— so zreteľom na výsledky samitu o novom globálnom finančnom pakte z júna 2023,

— so zreteľom na spoločný rámec G20 pre zaobchádzanie s dlhmi nad rámec iniciatívy na pozastavenie dlhovej služby,

— so zreteľom na osobitnú správu Európskeho dvora audítorov 04/2023 z 15. februára 2023 s názvom Globálna aliancia proti zmene klímy(+) – Úspechy zaostali za ambíciami, a na jeho osobitnú správu 18/2023 z 26. júna 2023 s názvom Ciele EÚ v oblasti klímy a energetiky – Ciele do roku 2020 sa dosiahli, ale je len málo náznakov, že opatrenia na dosiahnutie cieľov do roku 2030 budú úspešné,

— so zreteľom na závery Rady zo 17. októbra 2023 o prípravách na 28. konferenciu zmluvných strán (COP 28) UNFCCC (30. novembra – 12. decembra 2023 v Dubaji),

— so zreteľom na závery Rady zo 14. októbra 2024 o prípravách na 29. konferenciu zmluvných strán (COP 29) UNFCCC (11. – 22. novembra 2024 v Baku),

— so zreteľom na závery Rady z 8. októbra 2024 o financovaní opatrení v oblasti zmeny klímy vzhľadom na konferenciu OSN o zmene klímy v roku 2024 (COP 29), ktorá sa koná 11. – 22. novembra 2024,

— so zreteľom na otázky Komisii a Rade týkajúce sa konferencie OSN o zmene klímy konanej v roku 2024 v Baku v Azerbajdžane (COP 29) (O-0010/2024 – B10-0104/2024 a O-0009/2024 – B10-0105/2024),

— so zreteľom na článok 142 ods. 5 a článok 136 ods. 2 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na návrh uznesenia Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín,

([15]) Ú. v. EÚ C, C/2024/488, 23.1.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/488/oj?locale=sk.
([16]) Ú. v. EÚ C 493, 27.12.2022, s. 19.

A. keďže Európsky parlament vyhlásil núdzový stav v oblasti klímy a životného prostredia a zaviazal sa urýchlene bojovať proti tejto hrozbe a obmedziť ju;

B. keďže Parížska dohoda nadobudla platnosť 4. novembra 2016; keďže k dnešnému dňu sa k dohode pripojilo 193 štátov a EÚ, čo predstavuje viac ako 98 % celosvetových emisií;

C. keďže podľa správy UNEP o medzerách v oblasti emisií z roku 2023 by úplné vykonanie nepodmienených vnútroštátne stanovených príspevkov podľa Parížskej dohody na rok 2030 nasmerovalo svet k obmedzeniu zvýšenia teploty v tomto storočí na 2,9 °C; keďže úplné vykonanie podmienených vnútroštátne stanovených príspevkov by znížilo nárast teploty na 2,5 °C;

D. keďže v súhrnnej správe UNFCCC o vnútroštátne stanovených príspevkoch z roku 2023 sa uvádza, že celková úroveň globálnych emisií skleníkových plynov v roku 2030 by mala byť o 2 % nižšia ako v roku 2019; keďže v prvom globálnom hodnotení, ktoré bolo dokončené v roku 2023 na konferencii COP 28, sa zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité obmedziť globálne otepľovanie na 1,5 °C, aby sa výrazne znížili riziká a dôsledky zmeny klímy; keďže okno na udržanie nárastu teploty pod 1,5°°C sa zatvára alarmujúcim tempom; keďže emisie stále rastú a rozdiely v emisiách sa zväčšujú; keďže panel IPCC dospel k záveru, že emisie skleníkových plynov musia byť podľa scenárov, v ktorých sa otepľovanie obmedzí na 1,5 °C, do roku 2030 o 43 % nižšie ako v roku 2019;

E. keďže bolo prekročených šesť z deviatich hraníc planéty, ktoré vymedzilo Centrum pre štúdium odolnosti v Štokholme (Resilience Centre);

F. keďže v oznámení Komisie COM(2024)0063 sa stanovuje cieľ v oblasti klímy do roku 2040; keďže zvolená predsedníčka Ursula von der Leyen sa vo svojich politických usmerneniach pre novú Komisiu zaviazala navrhnúť cieľ v oblasti klímy do roku 2040;

G. keďže 16. októbra 2023 EÚ a jej členské štáty predložili aktualizáciu vnútroštátne stanovených príspevkov a zaviazali sa znížiť svoje čisté bilancie emisií skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s rokom 1990, čím by naďalej patrili k svetovým lídrom v opatreniach v oblasti klímy;

H. keďže Spojené štáty sú zodpovedné za 24,1 % celosvetových kumulatívnych emisií CO_2, EÚ27 za 16,7 %, Čína 14,7 %, Rusko 6,7 % a Spojené kráľovstvo 4,5 %;

I. keďže na dosiahnutie globálnych cieľov v oblasti klímy je potrebné spoločné úsilie všetkých krajín; keďže emisie EÚ predstavujú približne 6,1 % celosvetových emisií, zatiaľ čo počet obyvateľov EÚ predstavuje 5,7 % celosvetovej populácie ([17]), ([18]), ([19]); keďže dekarbonizácia v samotnej EÚ nebude stačiť;

J. keďže z komunitnej databázy skleníkových plynov v databáze emisií pre celosvetový atmosférický výskum (EDGAR) vyplýva, že v roku 2023 najväčšie rozvíjajúce sa ekonomiky ako Čína, India a Brazília zvýšili svoje emisie, zatiaľ čo všetky sektory v EÚ27 zaznamenali pokles emisií skleníkových plynov v porovnaní s rokom 2022;

K. keďže prvé globálne hodnotenie dokončené v roku 2023 na konferencii COP 28 zdôraznilo naliehavú potrebu riešiť vzájomne prepojené globálne krízy, t. j. zmenu klímy a stratu biodiverzity, v širšom kontexte dosahovania cieľov udržateľného rozvoja, ako aj zásadný význam, ktorý má ochrana, zachovanie, obnova a udržateľné využívanie prírody a ekosystémov z hľadiska udržateľných opatrení v oblasti klímy;

L. keďže voda je základným zdrojom ľudského života, hospodárskych činností vrátane poľnohospodárstva a ekosystémov; keďže výzvy súvisiace s vodou vrátane znečistenia vody a nedostatku vody narastajú; keďže voda je primárnym médiom, prostredníctvom ktorého zmena klímy ovplyvňuje spoločnosti a ekosystémy, a naopak, a to aj prostredníctvom sucha, záplav, nedostatku vody a meniacich sa modelov zrážok, ktoré sa stávajú silnejšími a vyskytujú sa častejšie; keďže to zhoršuje vplyv zmeny klímy a riziká, ktoré predstavuje pre biodiverzitu, odolnosť ekosystémov, poľnohospodárstvo, potravinovú a energetickú bezpečnosť a základné ľudské potreby, a zároveň ohrozuje ťažko získané prínosy v oblasti rozvoja a zelenú transformáciu, ako aj ľudské práva a mier; keďže 1,42 miliardy ľudí žije v oblastiach s vysokým alebo mimoriadne vysokým ohrozením nedostatkom vody; keďže manažment vody a sanitárnych opatrení odolný voči zmene klímy je základnou súčasťou zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu; keďže by sa mali zabezpečiť rozmanité ekosystémové služby, ktoré poskytujú vodné útvary, okrem iného prostredníctvom vodného plánovania, riadenia a investícií do oblastí inovácií súvisiacich s vodou vrátane efektívneho využívania energie a vody, opätovného využívania a obnovy a ochrany sladkovodných ekosystémov; keďže vodné hospodárstvo je úzko prepojené s inými politikami, čo si vyžaduje súdržnosť politík a prijatie opatrení na úrovni celých povodí a zavádzanie riešení blízkych prírode;

([17]) Oznámenie Komisie z 31. októbra 2024 s názvom Správa o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy za rok 2024 (COM(2024)0498)..

([18]) Program OSN pre životné prostredie, Emissions Gap Report (Správa o deficitoch v oblasti emisií) 2024.

([19]) Európska komisia: Spoločné výskumné centrum, databáza emisií pre celosvetový atmosférický výskum (EDGAR), emisie skleníkových plynov vo všetkých krajinách sveta – 2024.

M. keďže pôda je najväčším suchozemským úložiskom uhlíka a zabezpečenie zdravej pôdy posilňuje odolnosť a znižuje zraniteľnosť voči zmene klímy;

N. keďže lesy zohrávajú zásadnú úlohu pri adaptácii na zmenu klímy a jej zmierňovaní; keďže zastavenie odlesňovania, posilnenie ochrany lesov, zalesňovanie a obnova lesov a zodpovedné získavanie zdrojov patria medzi kľúčové opatrenia na zmiernenie zmeny klímy;

O. keďže v mestách, kde žije viac ako polovica svetovej populácie, sa môžu účinky tepla ešte zhoršiť v dôsledku efektu mestského tepelného ostrova; keďže vlny horúčav vedú k prudkému nárastu spotreby energie, zníženiu produktivity práce a zvýšeniu zdravotných rizík, čo vedie k nárastu úmrtí v dôsledku vĺn horúčav; keďže prírodné riešenia, začlenenie zelenej infraštruktúry a inštalácia prirodzeného tienenia prispievajú k znižovaniu teploty v mestách;

P. keďže v šiestej hodnotiacej správe IPCC a vo vedeckom odporúčaní Európskej vedeckej poradnej rady pre zmenu klímy na určenie celoúnijného cieľa v oblasti klímy do roku 2040 a rozpočtu skleníkových plynov na roky 2030 – 2050 sa jasne uvádza, že dosiahnutie cieľov v oblasti klímy podľa Parížskej dohody a dosiahnutie nulovej bilancie emisií skleníkových plynov si v prvom rade vyžaduje hlboké, rýchle a trvalé zníženie emisií CO_2, metánu a iných emisií skleníkových plynov, ako aj odstraňovanie uhlíka z pôdy aj technológie vo veľkom rozsahu;

Q. keďže len 14 krajín schválilo zmluvu o nešírení fosílnych palív, pričom žiadna z nich nie je členským štátom EÚ;

R. keďže podľa správy Medzinárodnej agentúry pre energiu s názvom Záväzok strojnásobiť kapacitu obnoviteľných zdrojov energie: sledovanie ambícií krajín, záväzky týkajúce sa využívania energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 zahrnuté vo vnútroštátne stanovených príspevkoch by viedli k dosiahnutiu len 12 % z cieľa strojnásobenia energie z obnoviteľných zdrojov;

S. keďže oceán je najväčším záchytom uhlíka na planéte a absorbuje prebytočné teplo a energiu uvoľnenú z rastúcich emisií skleníkových plynov; keďže morská biodiverzita je vážne ohrozená, aj keď oceán zohráva jedinečnú a zásadnú úlohu ako regulátor klímy; keďže degradácia morských ekosystémov, ako sú koralové útesy, mangrovy a dno zarastené morskou trávou, oslabuje schopnosť oceánov zachytávať uhlík a prispôsobovať sa zmene klímy, čo zhoršuje vplyv klímy;

T. keďže metán je zodpovedný za približne 30 % nárastu globálnych teplôt od priemyselnej revolúcie; keďže rýchle a trvalé znižovanie emisií metánu má zásadný význam pre obmedzenie globálneho otepľovania v blízkej budúcnosti;

U. keďže Medzinárodná agentúra pre energiu odhaduje, že na udržanie otepľovania pod 1,5 °C bude treba znížiť emisie metánu z fosílnych palív do roku 2030 o 75 %, a zdôrazňuje, že doterajšie prísľuby krajín a podnikov by viedli k zníženiu iba o 50 %, pričom v prípade väčšiny týchto prísľubov stále chýba plán ich implementácie;

V. keďže v siedmom posúdení OECD týkajúcom sa pokroku pri dosahovaní cieľa financovania opatrení v oblasti zmeny klímy v rámci UNFCCC sa uvádza, že vyspelé krajiny poskytli rozvojovým krajinám v roku 2022 celkovo 115,9 miliardy USD na financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy, čo je údaj, ktorý je stále výrazne pod skutočnými potrebami;

W. keďže v prvej správe UNFCCC o určení potrieb zmluvných strán, ktoré sú rozvojovými krajinami, sa uvádza, že národné správy predložené zmluvnými stranami, ktoré sú rozvojovými krajinami, preukazujú, že náklady na splnenie ich potrieb súvisiacich s vykonávaním rámcového dohovoru a Parížskej dohody dosahujú do roku 2030 kumulatívne 5,8 – 5,9 bilióna USD;

X. keďže v správe UNEP o medzerách v oblasti adaptácie za rok 2023 sa zdôrazňuje, že súčasná medzera vo financovaní adaptácie sa odhaduje na 194 miliárd až 366 miliárd USD ročne, pričom táto medzera sa bude zväčšovať so zintenzívnením vplyvov klímy;

Y. keďže súčasný cieľ financovania opatrení v oblasti klímy vo výške 100 miliárd USD ročne do roku 2025 financujú zmluvné strany, ktoré boli v roku 1992, keď bol podpísaný UNFCCC, zaradené medzi priemyselné krajiny; keďže táto klasifikácia už dostatočne neodráža finančné možnosti jednotlivých krajín a ich kumulatívne historické emisie, ktoré sa odvtedy výrazne zmenili;

Z. keďže zosúladenie globálnych finančných tokov s cestou k emisne neutrálnemu hospodárstvu odolnému voči zmene klímy je základným cieľom zelenej transformácie v súlade s článkom 2 Parížskej dohody;

AA. keďže v prvej správe EÚ o posúdení klimatických rizík (EUCRA) sa zistilo, že niektoré klimatické riziká v Európe sú už v súčasnosti na kritickej úrovni, zatiaľ čo mnohé iné riziká môžu v priebehu tohto storočia dosiahnuť kritickú alebo dokonca katastrofickú úroveň, čo môže mať negatívny vplyv na konkurencieschopnosť ekonomík a spoločností, geopolitickú situáciu, pracovnú silu a sociálnu súdržnosť; keďže v správe EUCRA sa odporúča začleniť súčasné a budúce klimatické riziká prakticky do všetkých oblastí politiky a prijať opatrenia na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni;

AB. keďže Európska vedecká poradná rada pre zmenu klímy zdôrazňuje potrebu urýchlene a úplne zrušiť škodlivé dotácie na fosílne palivá v celej EÚ; keďže v 8. EAP sa vyžaduje stanovenie lehoty na postupné zrušenie dotácií na fosílne palivá v súlade s ambíciou obmedziť globálne otepľovanie na 1,5 °C; keďže v monitorovacej správe EAP Európskej environmentálnej agentúry na rok 2023 o pokroku pri dosahovaní cieľov 8. EAP sa zdôrazňuje, že väčšina členských štátov nemá konkrétne plány, ako a dokedy chcú postupne zrušiť dotácie na fosílne palivá; keďže toto má zásadný význam pre urýchlenie prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zabezpečenie spravodlivého prideľovania zdrojov a splnenie cieľov EÚ v oblasti klímy v rámci Parížskej dohody;

AC. keďže je vedecky dokázané prepojenie zdravia a environmentálnych a klimatických kríz; keďže najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva sú neúmerne postihnuté dôsledkami zmeny klímy a čelia väčšiemu riziku nedostatku potravín a vody, ohrozenia zdravia, vysídlenia a straty živobytia;

AD. keďže ruská útočná vojna proti Ukrajine nielenže hrubo porušuje medzinárodné právo a spôsobuje obrovské straty na životoch a škody občanom, ale tiež odďaľuje toľko potrebné opatrenia v oblasti zmeny klímy a vedie k okamžitému a dlhodobému zhoršeniu životného prostredia;

AE. keďže zmena klímy sa čoraz viac stáva hlavnou príčinou migrácie a vysídľovania, pričom milióny ľudí sú nútené opustiť svoje domovy v dôsledku zvyšovania hladiny morí, extrémnych poveternostných javov, sucha a nedostatku zdrojov; keďže v regiónoch Afriky, Latinskej Ameriky, Ázie a Tichomoria a východnej Európy by mohlo byť do roku 2050 až 216 miliónov vnútorných klimatických migrantov ([20]);

Globálne hodnotenie a konferencia COP 29 v Baku

1. víta výsledok prvého globálneho hodnotenia na konferencii COP 28, v ktorom sa uznáva, že spôsoby obmedzenia globálneho otepľovania na 1,5 °C bez prekročenia alebo s obmedzeným prekročením a na 2 °C si vyžadujú dosiahnutie vrcholu globálnych emisií skleníkových plynov do roku 2025 a že obmedzenie globálneho otepľovania na 1,5 °C bez prekročenia alebo s obmedzeným prekročením si vyžaduje výrazné, rýchle a trvalé zníženie globálnych emisií skleníkových plynov o 43 % do roku 2030 a o 60 % do roku 2035 v porovnaní s úrovňou z roku 2019, čím sa do roku 2050 dosiahne nulová čistá bilancia emisií skleníkových plynov;

2. víta kľúčové záväzky a opatrenia, ktoré EÚ oznámila na konferencii COP 28 s cieľom podstatne zvýšiť globálne ambície v oblasti klímy; naliehavo vyzýva všetky zmluvné strany, aby nadviazali na ambiciózne vykonávanie a rozšírenie vnútroštátne stanovených opatrení; zdôrazňuje osobitnú zodpovednosť všetkých veľkých producentov emisií a krajín G20, aby prevzali iniciatívu; zdôrazňuje, že je potrebné spoločné úsilie a ďalšie opatrenia všetkých krajín, najmä všetkých hlavných a rozvíjajúcich sa ekonomík; vyzýva EÚ a podobne zmýšľajúcich partnerov, aby spolupracovali so všetkými stranami s cieľom zabezpečiť úspešný výsledok konferencie COP 29;

3. podporuje výzvu konferencie COP 28 adresovanú zmluvným stranám UNFCCC, aby prispeli k celosvetovému úsiliu o strojnásobenie kapacity energie z obnoviteľných zdrojov na celom svete a zdvojnásobenie globálnej priemernej ročnej miery zlepšenia energetickej efektívnosti do roku 2030; vyzýva všetky zmluvné strany, aby prijali konkrétne ciele a politiky na dosiahnutie týchto cieľov a zohľadnili ich vo svojich vnútroštátne stanovených príspevkoch; zdôrazňuje, že je dôležité, aby EÚ a členské štáty zohrávali vedúcu úlohu urýchlením zavádzania a zvyšovaním investícií do infraštruktúry pre energiu z obnoviteľných zdrojov a podporou inovácií v oblasti technológií uskladňovania energie;

4. podporuje výzvu konferencie COP 28 adresovanú zmluvným stranám, aby urýchlili úsilie o postupné ukončenie neekologizovanej výroby energie z uhlia a aby sa v rámci energetických systémov spravodlivým, riadnym a rovnoprávnym spôsobom odklonili od fosílnych palív; s cieľom urýchliť opatrenia v tomto kritickom desaťročí, aby sa do roku 2050 dosiahla nulová bilancia emisií v súlade s vedeckými poznatkami; vyjadruje poľutovanie nad tým, že globálne emisie CO_2 súvisiace s energetikou dosiahli v roku 2023 novú rekordnú úroveň; vyzýva, aby sa v rámci dialógu o globálnom hodnotení UNFCCC zahrnula časť venovaná výzvam, ktorým čelia krajiny pri ukončení rozširovania fosílnych palív; opakuje svoju výzvu všetkým zmluvným stranám, aby sa usilovali o vypracovanie zmluvy o nešírení fosílnych palív;

5. konštatuje, že celosvetová teplota zemského povrchu sa už zvýšila takmer o 1,3 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou a že rok 2023 a leto 2024 boli najteplejším rokom a letom na svete a v Európe ([21]); zdôrazňuje, že rekordné vlny horúčav, suchá a lesné požiare spôsobili stratu celosvetového hrubého domáceho produktu vo výške približne 0,6 % v roku 2023 a že extrémne javy súvisiace s počasím a klímou spôsobili v Európe v rokoch 1980 – 2022 straty 650 miliárd EUR; zdôrazňuje, že klimatické riziká sa zvýšia v dôsledku akéhokoľvek oneskorenia pri zavádzaní účinných opatrení na zmiernenie zmeny klímy a prispôsobenie sa jej, čo bude mať za následok nárast strát a škôd;

([20]) Svetová banka, *Groundswell, časť 2: Správa o vnútornej klimatickej migrácii (Groundswell Part 2: Act on Internal Climate Migration)*, Washington, DC, 2021.

([21]) Európska environmentálna agentúra, *Hospodárske straty spôsobené extrémnymi výkyvmi počasia a klímy v Európe (Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe)*, október 2023

6. vyjadruje znepokojenie nad zisteniami správy UNEP o medzerách v oblasti emisií za rok 2023, podľa ktorej by úplná implementácia súčasných nepodmienených vnútroštátne stanovených príspevkov viedla ku globálnemu otepleniu o 2,9 °C, zatiaľ čo dodatočná implementácia a zachovanie podmienených vnútroštátne stanovených príspevkov by v tomto storočí viedli ku globálnemu otepleniu o 2,5 °C; upozorňuje na skutočnosť, že táto trajektória je ďaleko od cieľa 1,5 °C, na ktorom sa dohodli všetky zmluvné strany v globálnom hodnotení na konferencii COP 28, čím sa svet dostáva na cestu k nezvratnej klimatickej zmene a prekročeniu kritických bodov zvratu;

7. konštatuje, že súčasné vnútroštátne stanovené príspevky zmluvných strán zďaleka nedosahujú to, čo je potrebné na dosiahnutie dlhodobých cieľov Parížskej dohody; vyzýva všetky zmluvné strany, aby dodržiavali rozhodnutia COP 26 o spoločných časových rámcoch a aby v roku 2025 oznámili vnútroštátne stanovené príspevky na rok 2035 a predložili ich v lehote stanovenej Parížskou dohodou; pripomína, že všetky zmluvné strany by mali urýchlene rozšíriť svoje ciele v oblasti klímy a sprievodné politiky s cieľom dosiahnuť rýchlu a spravodlivú transformáciu na klimaticky neutrálne hospodárstvo a pokračovať v úsilí o obmedzenie nárastu teploty na 1,5 °C v súlade s Parížskou dohodou a výsledkami prvého globálneho hodnotenia; víta „Plán na dosiahnutie misie 1,5 °C“, ktorého cieľom je stimulovať ambície v ďalšom kole vnútroštátne stanovených príspevkov a ktorý predstavila trojka predsedníctiev COP; vyzýva, aby sa v rámci dialógu o globálnom hodnotení podporila aktualizáciu vnútroštátne stanovených príspevkov zmluvných strán prostredníctvom identifikácie nástrojov, metodík a usmernení pre jednotlivé odvetvia; zdôrazňuje význam komplexného a včasného poskytnutia siedmeho hodnotiaceho cyklu pre budúce globálne hodnotenie;

8. vyzýva všetky zmluvné strany, aby vo svojich ďalších vnútroštátne stanovených príspevkoch na rok 2035 predložili ambiciózne, kvantifikované ciele absolútneho zníženia emisií v rámci celého hospodárstva na rozdiel od relatívnych cieľov, ktoré by zahŕňali všetky skleníkové plyny, sektory a kategórie a boli v súlade s obmedzením globálneho otepľovania na 1,5 °C, ako to vyplýva z najnovších vedeckých poznatkov a vzhľadom na rôzne vnútroštátne podmienky; zdôrazňuje, že tieto revidované vnútroštátne stanovené príspevky by mali zahŕňať transparentné mechanizmy monitorovania a zodpovednosti s cieľom zabezpečiť účinné sledovanie pokroku pri plnení vnútroštátnych záväzkov v oblasti klímy a odvetvových cieľov; zdôrazňuje, že je potrebné, aby všetky ciele v oblasti klímy boli jasné a transparentné, a vyzýva Komisiu, aby ako súčasť cieľa do roku 2040 navrhla samostatné čiastkové ciele pre zníženie hrubých emisií, odstraňovanie na pevnine a technologické odstraňovanie; vyzýva všetky ostatné zmluvné strany, aby poskytli podobnú jasnosť aj vo svojich vnútroštátne stanovených príspevkoch;

9. naliehavo vyzýva všetky zmluvné strany, aby sa konštruktívne zapojili do konferencie COP 29 s cieľom dosiahnuť dohodu o pevných a prísnych pravidlách pre mechanizmy spolupráce podľa článku 6, ktorá prispeje k dlhodobým cieľom Parížskej dohody, podporí zapojenie súkromného sektora a zvýši mobilizáciu finančných a nefinančných zdrojov na opatrenia v oblasti klímy vrátane dobrovoľných opatrení na trhu s uhlíkom a netrhových prístupov; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby pri rokovaniach rozhodne obhajovali vysokú úroveň klimatickej integrity na základe najlepších dostupných vedeckých poznatkov; zdôrazňuje, že mechanizmy spolupráce by mali stanoviť najvyššiu úroveň zodpovednosti, monitorovania a transparentnosti a zabrániť dvojitému započítaniu a medzerám, ktoré by mohli ohroziť ambície v oblasti klímy, a zároveň dosiahnuť skutočné a overiteľné znižovanie emisií a podporiť prechod na energiu z obnoviteľných zdrojov, najmä v rozvojových krajinách; zdôrazňuje, že poskytovanie finančných prostriedkov a inej netrhovej podpory na vykonávanie vnútroštátne stanovených príspevkov by malo byť prerozdeľovacie, udržateľné a predvídateľné v dlhých časových rámcoch;

10. trvá na tom, že pravidlá podľa článku 6 týkajúce sa odstraňovania uhlíka musia zabezpečiť environmentálnu integritu stanovením prísnych kritérií pre kvantifikáciu, doplnkovosť a základné hodnoty, zodpovednosť, trvalosť a udržateľnosť, ako aj dodržiavanie ľudských práv, a že sa musia vykonávať pomocou nezávislej certifikácie a overovania, podobne ako v prípade nedávno prijatého certifikačného rámca EÚ; zdôrazňuje, že prísne oddelenie dočasného a trvalého odsunu sa musí uskutočniť v súlade s rámcom EÚ; víta dohodu, že vyhýbanie sa emisiám nebude oprávnené vytvárať kredity podľa článku 6, a trvá na tom, že toto pravidlo sa musí prísne dodržiavať;

Medzinárodné financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy a udržateľné financovanie

11. uznáva, že EÚ, jej členské štáty a EIB sú spoločne najväčšími poskytovateľmi verejného financovania opatrení v oblasti zmeny klímy, pričom poskytujú približne tretinu celosvetového verejného financovania opatrení v oblasti klímy, pričom európske finančné prostriedky v oblasti klímy dosiahli v roku 2022 historické maximum vo výške 28,5 miliardy EUR z verejných zdrojov – polovica z nich prostredníctvom grantov a polovica prostredníctvom negrantových nástrojov, najmä úverov – a celkovo mobilizovali ďalšiu sumu 11,9 miliárd EUR zo súkromných zdrojov;

12. konštatuje, že vyspelé krajiny v roku 2022 rozvojovým krajinám poskytli a zmobilizovali finančné prostriedky na opatrenia v oblasti zmeny klímy v celkovej výške 115,9 miliardy USD, z čoho 69 % bolo poskytnutých vo forme úverov a 28 % vo forme grantov, čo po prvýkrát presiahlo ročný cieľ UNFCC týkajúci sa financovania opatrení v oblasti zmeny klímy na úrovni 100 miliárd USD ([22]); naliehavo vyzýva krajiny, aby zabezpečili, že cieľ 100 miliárd USD sa bude plniť až do roku 2025; pripomína výsledok konferencie COP 26, v ktorom sa rozvinuté krajiny naliehavo vyzývajú, aby do roku 2025 aspoň zdvojnásobili svoje kolektívne poskytovanie finančných prostriedkov na adaptáciu v porovnaní s úrovňami z roku 2019 s cieľom dosiahnuť rovnováhu medzi adaptáciou a zmierňovaním v súlade s Parížskou dohodou;

13. vyzýva všetky zmluvné strany, aby sa na konferencii COP 29 dohodli na novom kolektívnom kvantifikovanom cieli pre financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy na obdobie po roku 2025, ktorý by mal byť založený na celosvetovom úsilí a rôznych zdrojoch, nástrojoch a kanáloch vrátane verejných, súkromných a inovatívnych zdrojov financovania; vyzýva všetky zmluvné strany, aby zabezpečili, že nový kolektívny kvantifikovaný cieľ sa bude zaoberať zmierňovaním, adaptáciou a stratami a škodami vyváženým spôsobom, čo by mohlo zahŕňať preskúmanie samostatných cieľov;

14. pripomína, že mnohé vnútroštátne stanovené príspevky rozvojových krajín sú podmienené medzinárodným financovaním opatrení v oblasti klímy; zdôrazňuje preto, že zabezpečenie primeraného financovania opatrení v oblasti klímy je kľúčom k dosiahnutiu cieľa Parížskej dohody; konštatuje, že potreby financovania opatrení v oblasti zmeny klímy sa výrazne zvyšujú, pričom odhady potrieb súvisiacich s nákladmi, ktoré identifikoval Stály výbor UNFCCC pre financie, sú stále výrazne nad súčasným cieľom 100 miliárd USD a dosahujú v priemere viac ako 1 bilión USD ročne až do roku 2030, pričom odhady sa líšia podľa druhu potrieb a podskupiny rozvojových krajín; zdôrazňuje preto, že nový kolektívny kvantifikovaný cieľ by mal jasne odrážať zvýšenú potrebu globálneho financovania opatrení v oblasti zmeny klímy, najmä malých ostrovných rozvojových štátov a najmenej rozvinutých krajín, mal by byť založený na vedeckých poznatkoch a mal by byť nový a doplnkový k oficiálnej rozvojovej pomoci;

15. domnieva sa, že zodpovednosť za plnenie nového kolektívneho kvantifikovaného cieľa po roku 2025 by mala zahŕňať rozšírenú základňu prispievateľov, ktorá by odrážala vyvíjajúce sa finančné možnosti strán a historické úrovne emisií; trvá na tom, že rozvíjajúce sa ekonomiky s vysokými emisiami a vysokým HDP by mali prispieť k novému cieľu;

16. zdôrazňuje, že je dôležité, aby nový kolektívny kvantifikovaný cieľ diferencoval úrovne financovania tak, aby lepšie odrážali potreby a priority krajín, ktoré sú najviac ohrozené globálnym otepľovaním a majú obmedzené možnosti, najmä najmenej rozvinutých krajín a malých ostrovných rozvojových štátov;

17. opakuje svoju výzvu na predvídateľný finančný mechanizmus EÚ, ktorý poskytne dodatočnú a primeranú podporu a zabezpečí, aby EÚ spoj spravodlivý podiel na medzinárodných cieľov financovania opatrení v oblasti zmeny klímy; vyzýva vyjednávačov členských štátov EÚ o financovaní opatrení v oblasti klímy, aby od svojich ministerstiev financií získali jasný mandát na poskytnutie zmysluplných finančných príspevkov pre nový kolektívny kvantifikovaný cieľ;

18. domnieva sa, že hlavný cieľ nového kolektívneho kvantifikovaného cieľa by mal jasne uprednostňovať financovanie založené na grantoch; zdôrazňuje potrebu identifikovať nové a inovatívne zdroje financovania; zdôrazňuje, že takéto zdroje financovania by mali byť sociálne spravodlivé a v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ a mali by zabezpečiť, aby náklady na zmenu klímy znášali tí, ktorí majú najväčšie platobné možnosti, ako aj najväčšiu zodpovednosť za jej spôsobenie; poukazuje na potenciálne finančné príspevky z dodávateľského reťazca fosílnych palív; žiada, aby mal nový kolektívny kvantifikovaný cieľ štruktúru, ktorá reaguje na poznatky získané z ročného cieľa 100 miliárd USD, a aby bol vybavený spoľahlivými mechanizmami transparentnosti a zodpovednosti s cieľom sledovať plnenie dohodnutého množstva v dohodnutých lehotách a zabrániť dvojitému započítaniu a environmentálne klamlivej reklame;

19. so znepokojením konštatuje, že mnohé krajiny ohrozené klímou sú v dlhovej tiesni alebo im hrozí dlhová tieseň, pričom zažívajú dvojitú krízu rastúceho dlhového zaťaženia a eskalujúcich vplyvov zmeny klímy; so znepokojením tiež konštatuje, že náklady a potreby na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu rastú, čo vedie k prehlbovaniu finančnej medzery, zatiaľ čo rozvojové krajiny podliehajú osobitným fiškálnym obmedzeniam; zdôrazňuje preto, že je potrebné spoločne riešiť klimatickú a dlhovú krízu; žiada, aby medzinárodné financovanie opatrení v oblasti klímy uprednostňovalo granty a nástroje a opatrenia, ktoré nie sú spojené s dlhmi, s cieľom zabezpečiť, aby tieto krajiny mohli realizovať potrebné opatrenia na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu bez toho, aby sa zvýšilo ich dlhové zaťaženie, a to aj pri navrhovaní nového kolektívneho kvantifikovaného cieľa; okrem toho požaduje účinný mechanizmus riešenia dlhov vrátane zásady porovnateľného zaobchádzania s veriteľmi, ako aj začlenenie doložiek o dlhu týkajúcich sa odolnosti proti zmene klímy do budúcich úverov multilaterálnych rozvojových bánk;

([22]) OECD, *Financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy poskytované a mobilizované rozvinutými krajinami v rokoch 2013 – 2022 (Climate Finance Provided and Mobilised by Developed Countries in 2013 – 2022)*, 29. mája 2024.

20. pripomína závery konferencie COP 27, v ktorých sa uvádza, že zabezpečenie potrebného financovania klimatickej transformácie si vyžiada transformáciu finančného systému a jeho štruktúr a procesov so zapojením vlád, centrálnych bánk, komerčných bánk, inštitucionálnych investorov a ďalších finančných aktérov; domnieva sa, že uľahčenie úsilia o klimatickú transformáciu na celom svete si bude vyžadovať zapojenie domácich a medzinárodných finančných systémov, do odstraňovania prekážok prístupu k financovaniu čistých technológií a odklonu verejných a súkromných finančných tokov od činností náročných na emisie;

21. považuje za nevyhnutné bezodkladne pokročiť v Bridgetownskej iniciatíve; je presvedčený, že nový kolektívny kvantifikovaný cieľ predstavuje kľúčovú príležitosť na urýchlenie reforiem medzinárodnej finančnej štruktúry prostredníctvom začlenenia zásad Bridgetownskej iniciatívy; vyzýva všetky veľké medzinárodné finančné inštitúcie a multilaterálne rozvojové banky, aby svoje portfóliá a úverové politiky zosúladili s Parížskou dohodou;

22. pripomína úlohu Európskej investičnej banky (ďalej len „EIB“) ako klimatickej banky EÚ a jej plán klimatickej banky a aktualizovanú úverovú politiku v oblasti energetiky, ako aj dodatočné úsilie Európskeho investičného fondu s cieľom raziť cestu investíciám v oblasti klímy; víta skutočnosť, že Európska centrálna banka sa zaviazala začleniť aspekty zmeny klímy do svojho rámca menovej politiky;

23. konštatuje, že vysoký rizikový profil mnohých krajín bráni ich schopnosti prilákať a mobilizovať súkromné investície do zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu; vyzýva medzinárodné finančné inštitúcie, multilaterálne rozvojové banky a vlády, aby v rámci COP 29 koordinovali a navrhli primerané plány na zníženie finančného rizika pre projekty zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu; vyzýva krajiny a multilaterálne rozvojové banky vrátane EIB, aby v budúcich úveroch prijali doložky o odolnosti dlhu voči zmene klímy;

24. pripomína, že fosílne palivá sú zodpovedné za viac ako 75 % všetkých skleníkových plynov, a preto najviac prispievajú k zmene klímy, pričom ich emisie stále rastú; konštatuje, že fosílne palivá sa stále používajú na pokrytie viac ako 80 % svetových energetických potrieb; zdôrazňuje, že postupné vyraďovanie fosílnych palív je nevyhnutné a technologicky uskutočniteľné; konštatuje, že cesta v rámci plánu Medzinárodnej agentúry pre energiu v oblasti nulovej bilancie emisií do roku 2050 s cieľom udržať zvýšenie globálnej teploty pod 1,5 °C si nevyžaduje žiadny nový vývoj v oblasti ropy, plynu ani uhlia;

25. zdôrazňuje, že jedným z cieľov COP 29 by malo byť koordinovanie jednoznačného signálu, ktorý by nadväzoval na výsledky prvého globálneho hodnotenia na COP 28 a ktorý by umožnil spravodlivý, riadny a rovnoprávny prechod od fosílnych palív k energii z obnoviteľných zdrojov a k energetickej efektívnosti; zdôrazňuje význam zavedenia jasných kvantifikácií a časových harmonogramov na urýchlenie opatrení v tomto desaťročí; vyzýva všetky zmluvné strany vrátane EÚ, aby prijali plány na postupné vyraďovanie fosílnych palív v súlade s teplotným cieľom Parížskej dohody; vyzýva všetky zmluvné strany, aby preskúmali možnosti zvýšenia príspevkov spoločností pôsobiacich v oblasti fosílnych palív k cieľom Parížskej dohody;

26. zdôrazňuje, že je dôležité čo najskôr ukončiť využívanie fosílnych palív; konštatuje, že pri plnení tohto cieľa by sa EÚ mala snažiť maximalizovať svoju energetickú bezpečnosť, priemyselnú konkurencieschopnosť a blahobyt občanov znížením účtov za energiu a vybudovať energeticky účinné hospodárstvo založené na obnoviteľných zdrojoch energie; konštatuje najmä naliehavú potrebu ukončiť dovoz ruských fosílnych palív vrátane zemného plynu do EÚ, ktoré dotujú útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine; vyzýva krajiny G7, aby boli príkladom energetickej transformácie, a vyzýva všetky zmluvné strany, aby dekarbonizovali svoj energetický systém a zastavili všetky nové investície do ťažby fosílnych palív; víta všetky iniciatívy na zníženie závislosti EÚ od fosílnych palív a na zvýšenie rozmanitosti jej dodávateľov energie; berie na vedomie pokračujúcu prácu EÚ s medzinárodnými partnermi na diverzifikácii dodávok energie;

27. so znepokojením konštatuje, že dotácie na energiu z fosílnych zdrojov v EÚ zostali v rokoch 2010 až 2020 stabilné na úrovni približne 50 miliárd EUR ročne a v roku 2022 sa dokonca zvýšili na 123 miliárd EUR; zdôrazňuje, že je potrebné, aby Komisia a členské štáty vykonávali požiadavku uvedenú v 8. EAP „stanoviť lehotu na postupné zrušenie dotácií na fosílne palivá v súlade s ambíciou obmedziť globálne otepľovanie na 1,5 °C“; vyzýva Komisiu a všetky členské štáty, aby zlepšili svoje národné správy o všetkých priamych a nepriamych dotáciách na fosílne palivá a bezodkladne naplánovali ich postupné ukončenie prostredníctvom konkrétnych politík, harmonogramov a opatrení tak, aby sa podporovala energetická bezpečnosť a bezpečnosť potravín Únie, konkurencieschopnosť priemyslu a blahobyt občanov a aby sa znížili účty za energiu; vyzýva Komisiu, aby v tejto súvislosti vypracovala rámec v súlade s touto požiadavkou 8. EAP;

28. vyjadruje znepokojenie nad tým, že vlády na celom svete vynaložili v roku 2023 viac ako 620 miliárd USD na dotácie na fosílne palivá, čo je výrazne viac ako 70 miliárd USD vynaložených na podporu čistej energie; nabáda všetky zmluvné strany, aby čo najskôr ukončili všetky priame a nepriame dotácie na fosílne palivá a aby tieto škodlivé dotácie presunuli na opatrenia v oblasti klímy vrátane medzinárodného financovania opatrení v oblasti klímy pre najzraniteľnejšie rozvojové krajiny; vyzýva všetky zmluvné strany, aby zabezpečili transparentné vykazovanie svojich dotácií na fosílne palivá a čím skôr prijali konkrétne plány na ich postupné ukončenie;

29. pripomína svoju podporu práce koalície ministrov financií pre oblasť klímy a nabáda všetky vlády, aby prijali záväzky koalície týkajúce sa zosúladenia všetkých politík a postupov v oblasti pôsobnosti ministerstiev financií s cieľmi Parížskej dohody a uplatňovania účinného stanovovania cien uhlíka podľa helsinských zásad;

Adaptácia

30. zdôrazňuje potrebu zintenzívniť adaptačné opatrenia v rámci EÚ aj na celom svete s cieľom minimalizovať negatívne účinky zmeny klímy a straty biodiverzity; poukazuje na to, že zatiaľ čo financovanie a vykonávanie opatrení na zmiernenie zmeny klímy pokročilo, adaptačné úsilie naďalej zaostáva a rozdiely vo financovaní aj v konkrétnych opatreniach sa zväčšujú; zdôrazňuje, že finančné toky na adaptáciu sa od roku 2020 znížili a že tento rozdiel sa prehlbuje; uznáva, že bez okamžitých opatrení sa náklady na adaptáciu budú naďalej zvyšovať v dôsledku nepriaznivých poveternostných a extrémnych udalostí súvisiacich s klímou;

31. víta prvé oznámenie EUCRA ([23]) a oznámenie Komisie z 12. marca 2024 o riadení klimatických rizík, v ktorom sa zdôrazňuje potreba odolnosti voči eskalácii klimatických rizík; vyzýva preto Komisiu, aby predložila európsky plán adaptácie na zmenu klímy vrátane konkrétnych legislatívnych návrhov a opatrení, najmä pokiaľ ide o odolnosť infraštruktúry, vodné hospodárstvo a riešenia blízke prírode, a zároveň uprednostnila ochranu zraniteľných komunít s cieľom zvýšiť odolnosť EÚ a ísť príkladom; zdôrazňuje význam vypracovania a vykonávania a pravidelnej aktualizácie národných adaptačných plánov, a to aj so zameraním na finančnú a technickú pomoc; vyzýva zmluvné strany, ktoré tak ešte neurobili, aby do roku 2025 zaviedli svoje národné adaptačné plány a pokročili v ich vykonávaní do roku 2030;

32. zasadzuje sa za integráciu riešení blízkych prírode v zastavaných oblastiach na zlepšenie kvality vzduchu a obmedzenie zvyšovania teplôt, riešenie efektu teplotného ostrova v mestách a zlepšenie kvality ovzdušia s cieľom chrániť verejnosť a znížiť náklady na energie;

33. víta dohodu o rámci pre globálny cieľ v oblasti adaptácie prijatú na konferencii COP 28, konkrétne rámec Spojených arabských emirátov pre globálnu odolnosť proti zmene klímy; zdôrazňuje, že rámec je potrebné premietnuť do merateľných výsledkov so zavedenými spoľahlivými systémami sledovania na monitorovanie pokroku pri dosahovaní týchto cieľov; vyzýva všetky zmluvné strany, aby sa urýchlene dohodli na ukazovateľoch na meranie pokroku pri dosahovaní cieľov v rámci dvojročného pracovného programu SAE – Belém stanoveného na COP 28; zdôrazňuje význam inkluzívnych ukazovateľov pri zabezpečovaní toho, aby sa adaptácia vykonávala sociálne spravodlivým spôsobom;

34. zdôrazňuje, že systémy včasného varovania majú zásadný význam pre účinnú adaptáciu, a požaduje urýchlené vykonávanie iniciatívy týkajúcej sa klimatických rizík a systémov včasného varovania (CREWS), ktorá sa zameriava na zraniteľné krajiny, ako sú najmenej rozvinuté krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty, a iniciatívy „Včasné varovania pre všetkých“, ktorej cieľom je zabezpečiť celosvetový prístup k systémom včasného varovania do roku 2027;

35. vyjadruje hlboké znepokojenie nad rastúcou intenzitou a frekvenciou extrémnych poveternostných javov v EÚ a na celom svete vrátane lesných požiarov, sucha, vĺn horúčav a povodní, ako aj nad ich vplyvom na ľudské zdravie a rastúcim počtom obetí na životoch, ktoré spôsobujú, ako bolo vyjadrené v zisteniach prvej EUCRA; zdôrazňuje, že v tomto kritickom desaťročí je naliehavo potrebné posilniť kolektívnu globálnu reakciu na zmenu klímy prostredníctvom ambicióznych zmierňujúcich a adaptačných opatrení všetkých zmluvných strán s cieľom chrániť ľudí, ich živobytie, hospodárstvo a naše ekosystémy; pripomína, že pri investovaní do infraštruktúry a majetku je potrebné zohľadniť budúce klimatické podmienky;

([23]) Správa Európskej environmentálnej agentúry č. 1/2024, *Európske posúdenie klimatických rizík*, 11. marca 2024.

Straty a škody

36. víta rozhodnutie prijaté na konferencii COP 28, aby sa zriadil Fond na krytie strát a škôd na riešenie hospodárskych a nehospodárskych vplyvov zmeny klímy na obzvlášť zraniteľné rozvojové krajiny a na reakciu na ne; oceňuje pokrok v prevádzke fondu od konferencie COP 28, a to aj prostredníctvom prijatia ponuky filipínskej vlády hosťovať tento fond; zdôrazňuje, že je potrebné, aby fond koordinovane získaval finančné prostriedky z rôznych zdrojov vrátane nových a inovatívnych zdrojov; je pevne presvedčený, že financovanie strát a škôd musí uprednostniť granty a musí oficiálnu rozvojovú pomoc dopĺňať a odlišovať sa od nej;

37. vyzýva Radu Fondu na krytie strát a škôd, aby sa dohodla na všetkých potrebných opatreniach, aby fond mohol poskytnúť finančné prostriedky postihnutým komunitám ak nie v roku 2024, tak aspoň začiatkom roku 2025; vyzýva na prípravu počiatočnej kapitalizácie, ako aj dlhodobej stratégie získavania a dopĺňania finančných prostriedkov do konferencie COP 29; žiada, aby zástupcovia dotknutých miestnych komunít mohli prispievať k navrhovaniu fondu, a žiada, aby fond poskytoval podporu miestnym komunitám rýchlym a cieleným spôsobom;

38. naliehavo vyzýva všetkých hlavných producentov emisií, aby prispeli spravodlivým dielom do fondu s cieľom zabezpečiť globálnu klimatickú spravodlivosť; víta prísľuby EÚ a jej členských štátov na počiatočnú kapitalizáciu fondu vo výške viac ako 400 miliónov EUR, ktorá pokrýva viac ako polovicu počiatočných celkových prísľubov financovania;

39. opakuje svoju výzvu, aby sa problematika strát a škôd stala stálym bodom programu konferencií COP, vďaka čomu ju bude možné monitorovať a v tejto oblasti sa dosiahne pokrok, a aby sa v plnej miere využívala sieť zo Santiaga s cieľom účinne podnietiť technickú pomoc v záujme náležitého riešenia problematiky strát a škôd;

40. vyzýva všetky zmluvné strany, aby v ďalšom kole vnútroštátne stanovených príspevkov posúdili a kvantifikovali svoje zraniteľné miesta a potreby súvisiace so stratami a škodami s cieľom reagovať na najvážnejšie dôsledky zmeny klímy; vyzýva všetky zmluvné strany, aby zaviedli a uplatňovali pravidlá transparentnosti výdavkov v rámci škôd a strát s cieľom zabezpečiť vplyv a účinnosť finančnej podpory;

Účasť zainteresovaných strán na konferencii COP 29

41. pripomína, že je dôležité v plnej miere zapojiť všetky krajiny do rozhodovacích procesov v rámci UNFCCC; vyzýva predsedníctvo konferencie COP 29 a budúce predsedníctva, aby uľahčili účasť rozvojových krajín a delegátov z najmenej rozvinutých krajín a aby na to vyčlenili dodatočné zdroje; nabáda zmluvné strany, aby do svojich delegácií zapojili mládež a zabezpečili tak budúcim generáciám aktívnu účasť na rozhodovaní o ich budúcnosti; vyzýva na intenzívnejšie využívanie virtuálnych platforiem na konferenciách COP s cieľom posilniť globálnu inkluzívnosť a účasť delegátov a zástupcov občianskej spoločnosti;

42. zdôrazňuje, že ciele v oblasti klímy nemožno dosiahnuť bez podpory a zapojenia verejnosti; vyzýva všetky zmluvné strany, aby zvyšovali informovanosť a povedomie verejnosti o zmene klímy a súvisiacich otázkach, bojovali proti mylným informáciám aj dezinformáciám a spolupracovali so zástupcami verejnosti s cieľom získať verejnú podporu pre opatrenia na zmiernenie a adaptáciu;

43. pripomína svoje uznesenie z 25. apríla 2024 o Azerbajdžane; zdôrazňuje svoje hlboké znepokojenie nad situáciou v oblasti ľudských práv v Azerbajdžane; vyzýva Azerbajdžan, aby rešpektoval práva a okamžite a bezpodmienečne prepustil všetkých politických väzňov, obhajcov ľudských práv a novinárov, a trvá na tom, aby tým boli podmienené dohody o partnerstve a aby sa zlepšila celková situácia v oblasti ľudských práv v krajine; domnieva sa, že pokračujúce porušovanie ľudských práv v Azerbajdžane je nezlučiteľné s úlohou krajiny ako hostiteľa konferencie COP 29; naliehavo vyzýva EÚ, aby využila konferenciu COP 29 ako príležitosť pre medzinárodné spoločenstvo pripomenúť Azerbajdžanu jeho medzinárodné záväzky a odsúdiť a zmysluplne riešiť porušovanie ľudských práv Azerbajdžanom pri každej interakcii s azerbajdžanskými orgánmi v Baku počas konferencie COP 29;

44. žiada organizátorov, aby zabezpečili, že ľudské práva, základné slobody, plná a neobmedzená účasť občanov a organizácií občianskej spoločnosti a spravodlivý prístup k týmto a budúcim COP budú plne zakotvené a zaručené v dohode o hostiteľskej krajine, ktorá by sa mala zverejniť čo najskôr po podpísaní; vyzýva sekretariát UNFCCC, aby dodržiavanie kritérií týkajúcich sa ľudských práv monitoroval a v prípade ich porušenia prijal opatrenia;

Konflikt záujmov, transparentnosť a integrita

45. víta prípravu prvých dvojročných správ o transparentnosti podľa Parížskej dohody; zdôrazňuje význam tohto podrobného a transparentného podávania správ, v ktorých sa posudzuje pokrok v oblasti vnútroštátne stanovených príspevkov; berie na vedomie spustenie Globálnej platformy pre transparentnosť v oblasti klímy z Baku;

46. vyjadruje znepokojenie nad tým, že na konferencii COP 28 bolo akreditovaných viac ako 2 400 lobistov v oblasti fosílnych palív; vyzýva UNFCCC a zmluvné strany, aby zabezpečili ochranu rozhodovacieho procesu pred záujmami, ktoré sú v rozpore s cieľom Parížskej dohody; naliehavo vyzýva UNFCCC, aby prevzala iniciatívu pri návrhu ambicózneho rámca zodpovednosti, ktorý by chránil prácu UNFCCC pred neprimeraným vplyvom subjektov s preukázanými čiastkovými záujmami, a to podľa vzoru Rámcového dohovoru o kontrole tabaku WHO v súvislosti s tabakovým priemyslom;

47. vyjadruje hlboké znepokojenie nad tým, že azerbajdžanský minister pre ekológiu a prírodné zdroje Muchtar Babajev, ktorý pred tým, ako sa stal ministrom, pracoval 26 rokov pre Štátnu ropnú spoločnosť Azerbajdžanskej republiky (Socar), bol vymenovaný za predsedu COP 29; vyjadruje hlboké znepokojenie nad vyhlásením azerbajdžanského prezidenta Ilhama Alijeva, že bude brániť záujmy krajín bohatých na fosílne palivá tak, aby mohli pokračovať v investíciách a výrobe; domnieva sa, že to predstavuje vážne riziko konfliktu záujmov; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby nadchádzajúce predsedníctvo COP bolo bez konfliktu záujmov;

Politika EÚ v oblasti klímy zosúladená s Parížskou dohodou

48. berie na vedomie aktualizovaný vnútroštátne stanovený príspevok EÚ, ktorý je reakciou Únie na žiadosť Glasgowského klimatického paktu o prehodnotenie a posilnenie vnútroštátne stanovených príspevkov zmluvných strán na rok 2030; zdôrazňuje, že pri úplnom vykonávaní súčasných právnych predpisov EÚ v oblasti klímy sa očakáva, že do roku 2030 znížia čisté emisie skleníkových plynov v EÚ približne o 57 % v porovnaní s rokom 1990; zdôrazňuje preto potrebu vykonávať existujúci právny rámec na rok 2030 v nadchádzajúcich rokoch jednoduchým, spravodlivým a nákladovo efektívnym spôsobom a zároveň naďalej podporovať občanov a hospodárske odvetvia počas tejto transformácie; zdôrazňuje význam stabilného a predvídateľného politického rámca na zabezpečenie jasných podmienok pre investorov, podniky i občanov; konštatuje, že akékoľvek ďalšie úsilie nad 55 % by výrazne znížilo kumulatívne emisie Únie do roku 2050; dôrazne preto vyzýva členské štáty, ako aj súkromný sektor, aby prijali všetky opatrenia potrebné na dosiahnutie tohto cieľa; v tejto súvislosti vyjadruje znepokojenie nad rozdielmi v ambíciách v súčasných národných energetických a klimatických plánoch, ktoré predložili členské štáty, a vyzýva všetky členské štáty, aby zintenzívnili svoje opatrenia v oblasti klímy; v tejto súvislosti vyzýva členské štáty a Komisiu na zabezpečenie toho, aby národné energetické a klimatické plány a dlhodobé stratégie členských štátov zahŕňali dostatočné opatrenia a finančné prostriedky na dosiahnutie cieľov EÚ stanovených do roku 2030 a jej dlhodobých zámerov;

49. zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa vnútroštátne stanovené príspevky na rok 2035 navrhli v prípravnej fáze konferencie COP 30 v súlade so spoločnými päťročnými časovými rámcami UNFCCC a s lehotou na predloženie stanovenou v Parížskej dohode; vyzýva Komisiu, aby včas navrhla vnútroštátne stanovený príspevok na rok 2035, čím sa EÚ pevne udrží na ceste do roku 2040 a emisnej neutrálnosti do roku 2050, a to na základe riadneho posúdenia;

50. zdôrazňuje potrebu prijať vedecky podložený cieľ EÚ v oblasti klímy do roku 2040 v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy a v súlade so závermi prvého globálneho hodnotenia a pripomína odporúčania Európskej vedeckej poradnej rady pre zmenu klímy; víta záväzok Komisie navrhnúť cieľ v oblasti klímy do roku 2040 spolu s podpornými politikami;

51. považuje za dôležité, aby EÚ zostala lídrom v medzinárodných rokovaniach o klíme, a vyzýva EÚ, aby zintenzívnila svoju zelenú diplomaciu s cieľom povzbudiť ostatné zmluvné strany, aby zintenzívnili svoje opatrenia v oblasti klímy zamerané na dosiahnutie cieľov Parížskej dohody, čo tiež pomôže vytvoriť rovnaké podmienky na medzinárodnej úrovni, zabrániť úniku uhlíka a zvýšiť verejnú podporu opatrení v oblasti klímy;

52. opakuje, že je potrebné začleniť ambície v oblasti klímy do všetkých politík EÚ a opatrení na ich transpozíciu, a zdôrazňuje, že v článku 6 ods. 4 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy sa Komisii ukladá povinnosť posúdiť súlad každého návrhu opatrenia alebo legislatívneho návrhu vrátane rozpočtových návrhov s cieľmi EÚ v oblasti klímy; naliehavo vyzýva Komisiu, aby v plnej miere vykonávala toto ustanovenie spôsobom, akým vykonáva posúdenia vplyvu vo všetkých oblastiach politiky EÚ;

53. pripomína zásadu súdržnosti politík v záujme rozvoja, ku ktorej sa EÚ a jej členské štáty zaviazali a ktorej cieľom je minimalizovať rozpory a vytvárať synergie medzi rôznymi politikami EÚ; trvá na jednotnom prístupe k vykonávaniu Parížskej dohody a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj vo vnútorných aj vonkajších politikách;

54. zdôrazňuje, že súčasná geopolitická situácia ďalej zdôrazňuje naliehavú potrebu ukončiť závislosť EÚ od fosílnych palív a potrebu prejsť od hospodárstva založeného na fosílnych palivách a podporiť zavádzanie obnoviteľných a nízkouhlíkových zdrojov energie; zdôrazňuje, že EÚ sa musí všemožne vyhýbať energetickej závislosti od krajín mimo EÚ; víta pokrok, ktorý sa dosiahol od spustenia plánu RePowerEU v oboch aspektoch; vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby tento prechod urýchlili; zdôrazňuje, že si to bude vyžadovať zvýšenie cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti v rámci rámca na obdobie po roku 2030; vyzýva Komisiu, aby sa zaoberala odporúčaním Vedeckej poradnej rady EÚ pre zmenu klímy s cieľom zabezpečiť súlad politík EÚ s potrebou prejsť od hospodárstva založeného na fosílnych palivách a zabrániť odkázanosti na uhlík a uviaznutým aktívam;

55. pripomína, že 24. apríla 2024 udelil svoj súhlas s rozhodnutím Rady o schválení odstúpenia Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu od Zmluvy o energetickej charte ([24]);

Trojitá planetárna kríza: zmena klímy, znečistenie a strata biodiverzity

56. zdôrazňuje, že krízy súvisiace so zmenou klímy, znečistením a stratou biodiverzity sú navzájom prepojené a že reakcie na tieto krízy musia byť zosúladené; poukazuje na ich vážne dôsledky, ako je dezertifikácia, nedostatok vody, degradácia oceánov a sucho; zdôrazňuje význam ochrany, zachovania a obnovy biodiverzity a ekosystémov a udržateľného manažmentu prírodných zdrojov s cieľom zlepšiť zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na ňu spôsobom blízkym prírode, predchádzať extrémnym poveternostným javom a budovať odolnosť;

57. zdôrazňuje potrebu zvýšiť investície a efektívnejšie investovať do inovatívnych riešení blízkych prírode, ako je zalesňovanie, obnova lesa a prírodného prostredia schopného zadržiavať vodu, obnova mokradí a regeneratívne poľnohospodárske postupy, s cieľom posilniť adaptáciu na zmenu klímy, najmä s cieľom obmedziť záplavy a suchá; zdôrazňuje, že takéto prístupy by mali mať pozitívny vplyv na biodiverzitu tam, kde je to možné, a mali by znížiť emisie uhlíka z pôdy a účinky na vodné útvary mimo lokality, znížiť zhutňovanie pôdy a uľahčiť adaptáciu lesov na zmenu klímy; v tejto súvislosti berie na vedomie úlohu návrhov Komisie týkajúcich sa správy lesov a monitorovania lesov; vyjadruje znepokojenie nad priepastným rozdielom medzi cieľom zvýšiť záchyty uhlíka do roku 2030 stanoveným v nariadení o využívaní pôdy, zmenách vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve ([25]) a opatreniami na dosiahnutie cieľa v národných energetických a klimatických plánoch; naliehavo vyzýva členské štáty, aby pridali vo svojich ambíciách;

58. uznáva, že zdravé ekosystémy a bohatá biodiverzita poskytujú životne dôležité služby, a zdôrazňuje skutočnosť, že zmena klímy je jednou z priamych príčin straty biodiverzity; poukazuje na to, ako už zmena klímy zmenila suchozemské, sladkovodné a morské ekosystémy na celom svete, čo spôsobilo úbytok druhov a pokles kľúčových ekosystémových služieb;

59. zdôrazňuje, že ochrana a obnova ekosystémov s vysokými emisiami uhlíka, ako sú rašeliniská, mokrade, lesy (vrátane pralesov), tradičné agrolesnícke systémy, pastviny a ekosystémy s modrým uhlíkom, ako sú slaniská, morské trávy a mangrovy, ako aj druhy, ktoré umožňujú fungovanie týchto ekosystémov, ponúkajú širokú škálu prínosov v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu; vyzýva Komisiu, aby vypracovala mapu týchto ekosystémov a vytvorila metodiky na presné, spoľahlivé a transparentné započítanie odstraňovania uhlíka a emisií z týchto ekosystémov spôsobom, ktorý nepoškodí ciele v oblasti biodiverzity, a zdôrazňuje, že by sa mala rešpektovať kvalita chránených oblastí; upozorňuje, že protichodné investície a stimuly ako financovanie odvodňovania mokradí a následne financovanie obnovy tých istých oblastí, oslabujú efektívnosť finančných zdrojov EÚ a vytvárajú neistotu pre poľnohospodárov a odvetvie poľnohospodárstva;

([24]) Rozhodnutie Rady (EÚ) 2024/1677 z 30. mája 2024 o schválení odstúpenia Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu od Zmluvy o energetickej charte (Ú. v. EÚ L, 2024/1677, 13.6.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/1677/oj?locale=sk).

([25]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 z 30. mája 2018 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/841/oj?locale=sk).

60. naliehavo vyzýva všetky zmluvné strany, aby sa pri prijímaní opatrení na riešenie klimatickej zmeny zaviazali chrániť, rešpektovať, presadzovať a napĺňať svoje záväzky v oblasti ľudských práv vrátane práva na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie, ako aj v oblasti práv pôvodného obyvateľstva stanovených v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva a práv miestnych komunít; zdôrazňuje potrebu podporovať a chrániť ochrancov životného prostredia a vyvodiť zodpovednosť voči tým, ktorí ich ohrozujú; zdôrazňuje význam rodovej rovnosti a medzigeneračnej spravodlivosti pri riešení klimatickej krízy; vyzýva všetky zmluvné strany, aby dodržiavali tieto hodnoty a zabezpečili zmysluplnú účasť verejnosti, prístup k informáciám a slobodný, predchádzajúci a informovaný súhlas;

61. vyzýva všetky strany, aby na konferencii COP 29 dosiahli pokrok smerom k rozhodovaniu, ktoré zabezpečí rovnováhu medzi sociálnym, environmentálnym a hospodárskym pilierom;

62. zdôrazňuje význam vykonávania Globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu k Dohovoru o biologickej diverzite vrátane potreby maximalizovať schopnosti prírody pomáhať pri zmierňovaní zmeny klímy a adaptácii na ňu a minimalizovať negatívne vplyvy opatrení v oblasti klímy na biodiverzitu; pripomína, že zachovanie biologicky rozmanitých, neporušených ekosystémov na pevnine a v oceáne je nákladovo najefektívnejším opatrením blízkym prírode v boji proti zmene klímy; vyzýva všetky zmluvné správy, aby zintenzívnili úsilie o splnenie svojich medzinárodných záväzkov v oblasti biodiverzity, pričom pripomína neúspech pri dosahovaní cieľov z Aiči; víta predloženie cieľov EÚ v rámci tohto rámca;

63. zdôrazňuje, že pôda je najväčším suchozemským záchytom uhlíka a zohráva nenahraditeľnú úlohu v globálnom klimatickom cykle; zdôrazňuje cezhraničné vplyvy degradácie pôdy; víta všetko úsilie, ktoré už vynaložili vládne a mimovládne subjekty s cieľom maximalizovať potenciál pôdy na zmiernenie zmeny klímy a zlepšenie dostupnosti vody; berie na vedomie úlohu návrhu EÚ o smernici o monitorovaní a odolnosti pôdy;

64. zdôrazňuje ničivé environmentálne, sociálne, hospodárske a poľnohospodárske vplyvy dezertifikácie, znečistenia vody, sucha, povodní a lesných požiarov, ktoré zintenzívňuje zmena klímy; zdôrazňuje význam ochrany, zachovania a obnovy vodných ekosystémov a ekosystémov súvisiacich s vodou ako životne dôležitých zložiek klimatickej odolnosti a zachovania biodiverzity; potvrdzuje potrebu vodného hospodárstva, ktoré zabraňuje nedostatku vody a znečisteniu, v rámci ktorého sú kolobehy vody a zdrojov vo veľkej miere uzavreté, aby sa podporilo obehové hospodárstvo a optimálne efektívne využívanie zdrojov a obnova;

65. víta skutočnosť, že predsedníctvo COP 29 sa zameralo na výzvy súvisiace s vodou, takže konferencia COP 29 môže zmluvným stranám slúžiť ako globálna platforma na spoluprácu a hľadanie riešení v tejto oblasti; víta spustenie prvej celosystémovej stratégie OSN v oblasti vody a sanitácie ako kľúčového nástroja na podporu odolnosti komunít voči zmene klímy;

66. vyzýva na posilnenú medzinárodnú spoluprácu, a to aj na úrovni povodí, s cieľom riešiť rastúcu krízu v oblasti vody, zabezpečiť čistú a vysokokvalitnú vodu, podporiť udržateľné hospodárenie s vodami a zaviesť riešenia blízke prírode; vyzýva všetky strany, aby prijali stratégie v oblasti vodného hospodárstva v súlade so svojou politikou v oblasti klímy s cieľom dosiahnuť bezpečnosť vody, udržateľnosť vody a odolnosť vody a zároveň zabezpečiť všeobecný prístup k vode a sanitácii, ako aj zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo, a uprednostniť ochranu zraniteľných komunít;

67. víta oznámenie európskej stratégie pre odolnosť v oblasti vody a vyzýva Komisiu, aby urýchlene realizovala túto stratégiu s cieľom zabezpečiť riadne riadenie zdrojov, a takisto riešiť nedostatok vody a posilniť konkurenčnú inovačnú výhodu nášho vodohospodárskeho priemyslu a technológií; naliehavo vyzýva EÚ, aby stála v popredí úsilia o ochranu a obnovu vodných ekosystémov v súlade s rámcovou smernicou o vode, stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity a Európskou zelenou dohodou;

68. uznáva univerzálnosť vody ako zdroja pre všetky odvetvia vrátane tých, ktoré sú zodpovedné za energie, bezpečnosť potravín a kritické digitálne služby; uznáva úlohu digitálnych nástrojov vo všetkých činnostiach zmierňujúcich zmenu klímy ako súčasti spoločnosti s odolnými vodnými zdrojmi;

69. vyzýva členské štáty a Komisiu, aby zaručili efektívnu vodohospodársku infraštruktúru ako nástroj na boj proti zmene klímy a zvýšenie odolnosti;

70. víta prijatie dohody OSN o širom mori (dohody o biodiverzite v oblastiach mimo vnútroštátnej právomoci); vyzýva zmluvné strany, aby pokračovali v práci týkajúcej sa dialógu OSN o oceánoch a zmene klímy; zdôrazňuje, že mechanizmy týkajúce sa klímy závisia od zdravia oceánskych a morských ekosystémov, ktoré sú v súčasnosti postihnuté globálnym otepľovaním, znečistením, nadmerným využívaním morskej biodiverzity, acidifikáciou, deoxygenáciou a pobrežnou eróziou; vyzýva všetky strany na spoločné úsilie zvýšiť odolnosť a ochranu záchytov uhlíka v oceánoch vrátane ochrany morských ekosystémov, ako sú mangrovníky, dná zarastené morskou trávou a koralové útesy; víta záväzok predsedníčky Európskej komisie von der Leyenovej zaviesť európsky pakt o oceánoch;

71. zdôrazňuje, že k znižovaniu emisií musia prispievať všetky odvetvia;

72. zdôrazňuje naliehavú potrebu celosvetovo bojovať proti znečisťovaniu plastmi, ktoré vážne ohrozujú morské ekosystémy, biodiverzitu a ľudské zdravie, keďže podľa odhadov skončí každoročne v oceánoch 8 miliónov ton plastov; zdôrazňuje význam boja proti mikroplastom, najmä v oceánskych a sladkovodných ekosystémoch; víta prebiehajúcu prácu na globálnej zmluve o plastoch; naliehavo vyzýva EÚ, aby viedla presadzovanie zmluvy, ktorou sa dosiahnu udržateľné úrovne výroby plastov, postupne odstránia škodlivé jednorazové plasty, podporia inovácie v oblasti udržateľných alternatív a podporia zásady obehového hospodárstva, ako aj rozšírená zodpovednosť výrobcu s cieľom zabezpečiť, aby sa riešil celý životný cyklus plastov, a uprednostňovať komunity najviac postihnuté znečistením plastmi; požaduje globálny cieľ odstrániť znečistenie životného prostredia plastmi do roku 2040;

73. zdôrazňuje potrebu bojovať proti chemickému znečisteniu; vyzýva na urýchlené prijatie opatrení na dosiahnutie komplexného plánu stanoveného v Globálnom rámci pre chemické látky – pre planétu bez škodlivých účinkov chemikálií a odpadu;

74. zdôrazňuje potrebu chrániť zdravie a dobré životné podmienky ľudí a komunít postihnutých nepriaznivými vplyvmi zmeny klímy; zdôrazňuje potrebu zabezpečiť spravodlivý prístup k udržateľnému, odolnému a zdravému životnému prostrediu pre budúce generácie;

75. domnieva sa, že environmentálne politiky by mali byť navrhnuté tak, aby boli plne v súlade s prístupom „jedno zdravie“; pripomína, že počas konferencie COP 29 je dôležité uviesť Deň zdravia s cieľom pracovať na riešeniach spoločných výziev v oblasti zdravia;

76. zdôrazňuje úzke prepojenie medzi znečistením ovzdušia a zmenou klímy; víta medzinárodné úsilie o riešenie zmeny klímy a kvality ovzdušia cestou iniciatív, ako sú Dohovor EHK OSN o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov a Koalícia pre klímu a čisté ovzdušie; vyzýva všetky zmluvné strany, aby posilnili spoluprácu v tejto oblasti a zosúladili politiky v oblasti kvality ovzdušia s opatreniami v oblasti klímy s cieľom chrániť verejné zdravie a životné prostredie na celom svete;

77. zdôrazňuje, že zmena klímy prispieva k zvýšenej rezistencii voči antibiotikám; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu prijatia okamžitých krokov proti antimikrobiálnej rezistencii a vyzýva zmluvné strany, aby uzavreli globálnu dohodu o znížení používania antimikrobiálnych látok a o boji proti rizikám rezistencie;

78. pripomína, že celosvetovo sú mestá zodpovedné za 70 % emisií CO_2 ([26]); zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy sú kľúčovými aktérmi v opatreniach v oblasti klímy; zdôrazňuje preto potrebu uľahčiť im prístup k finančným mechanizmom a potrebu užšej spolupráce s miestnymi a regionálnymi samosprávami v procese prípravy, financovania a realizácie vnútroštátne stanovených príspevkov pred konferenciou COP 30, ako aj národných plánov adaptácie, národných stratégií a akčných plánov v oblasti biodiverzity a dlhodobých stratégií;

Úsilie vo všetkých sektoroch

79. víta skutočnosť, že globálny záväzok o metáne doteraz podpísalo 158 krajín; vyzýva signatárov globálneho záväzku o metáne, aby urýchlili opatrenia na zníženie a zníženie emisií metánu do roku 2030 a aby posilnili riadenie metánu vypracovaním zastrešujúceho rámca zameraného na dosiahnutie pokroku pri plnení spoločného záväzku; vyzýva najmä veľké zmluvné strany produkujúce metán, ktoré sa k tomuto záväzku ešte nepridali, aby tak urobili čo najskôr; požaduje kvantifikované a vedecky podložené posúdenie pokroku, ktorý sa dosiahol od jeho prijatia záväzku na konferencii COP 26;

([26]) Shukla, P. R. a Skea, J. (eds), *Zmena klímy 2022: Zmiernenie zmeny klímy – príspevok pracovnej skupiny III k šiestej hodnotiacej správe Medzivládneho panelu o zmene klímy (Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change – Working Group III Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change),* Intergovernmental Panel on Climate Change, 2022.

80. vyzýva všetky zmluvné strany, aby do svojich vnútroštátne stanovených príspevkov zahrnuli aj konkrétne ciele v oblasti zníženia emisií metánu;

81. pripomína nariadenie EÚ o znižovaní emisií metánu v odvetví energetiky ([27]), ktoré sa bude od 1. januára 2027 v EÚ uplatňovať aj na dovozcov ropy, zemného plynu a uhlia; zdôrazňuje potrebu znížiť emisie metánu vo všetkých odvetviach v EÚ;

82. zdôrazňuje skutočnosť, že odvetvie dopravy je jediným odvetvím, v ktorom sa emisie na úrovni EÚ od roku 1990 zvýšili, a že to nie je zlučiteľné s cieľmi EÚ v oblasti klímy; zdôrazňuje, že dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti klímy si vyžiada výraznejšie a rýchlejšie znižovanie emisií vo všetkých pododvetviach dopravy vrátane odvetvia leteckej a námornej dopravy; víta začlenenie emisií z námornej dopravy do systému EÚ na obchodovanie s emisiami (ďalej len „EU ETS“); zdôrazňuje, že je dôležité podporovať prechod na iné druhy dopravy a intermodálnu dopravu a zatraktívniť možnosti čistej dopravy prostredníctvom lepšej internalizácie externalít a zároveň zabezpečiť dostupnosť primeraných alternatív, prijať opatrenia na riadenie dopytu a stanoviť požiadavky týkajúce sa efektívnosti a obehovosti;

83. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila sociálnu spravodlivosť opatrení na dekarbonizáciu dopravy, a to aj začlenením emisií zo veľkých jácht, súkromných lietadiel a obchodných lietadiel do politík EÚ v oblasti klímy;

84. vyzýva Medzinárodnú námornú organizáciu (ďalej len „IMO“), aby prijala opatrenia na zníženie emisií z námornej dopravy v súlade s vedecky podloženými cieľmi a s cieľom obmedziť otepľovanie na 1,5 °C stanoveným v Parížskej dohode; je znepokojený pomalým pokrokom dosahovaným v organizácii IMO pri riešení emisií z medzinárodnej lodnej dopravy; vyzýva EÚ, aby sa zasadzovala za prijatie prísnejších globálnych cieľov a harmonogramov; pripomína, že v súlade s ustanoveniami smernice o ETS ([28]) by EÚ mala zrevidovať rozsah pôsobnosti právnych predpisov EU ETS v oblasti námornej dopravy, ak sa na rokovaniach IMO nepodarí dosiahnuť opatrenia v súlade s Parížskou dohodou; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby obnovili rokovania v rámci UNFCCC o zaradení emisií z medzinárodnej námornej dopravy do národných inventúr vychádzajúc z úspechu projektov EÚ ETS a nariadenia FuelEU Maritime ([29]);

85. zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné, aby sa odvetvie leteckej dopravy zosúladilo s globálnymi cieľmi v oblasti klímy, najmä s cieľom 1,5 °C stanoveným v Parížskej dohode; je znepokojený pomalým pokrokom, ktorý dosiahla Medzinárodná organizácia civilného letectva (ICAO) pri riešení emisií z medzinárodnej leteckej dopravy; vyzýva ICAO, aby v rámci svojho systému kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve prijala ambicióznejšie opatrenia na zníženie týchto emisií; pripomína, že ak ICAO nedosiahne zníženie emisií v súlade s Parížskou dohodou, Komisia má povinnosť preskúmať rozšírenie rozsahu pôsobnosti EU ETS na lety na letiská nachádzajúce sa mimo Európskeho hospodárskeho priestoru v súlade s ustanoveniami smernice o ETS;

86. pripomína, že vplyv činností leteckej dopravy na klímu, ktorý nesúvisí s emisiami CO_2, sa odhaduje na dvojnásobok ([30]) vplyvu samotného CO_2; zdôrazňuje význam získavania poznatkov o vplyvoch letov v rámci EÚ, ako aj letov z destinácií a do destinácií mimo EÚ, na iné látky ako CO_2, a posúdenia potreby opatrení na zníženie týchto vplyvov v súlade s pravidlami a harmonogramami stanovenými v EU ETS;

87. vyzýva na urýchlený rozvoj a zavádzanie udržateľných palív v odvetví leteckej a námornej dopravy;

([27]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1787 z 13. júna 2024 o znižovaní emisií metánu v odvetví energetiky a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/942 (Ú. v. EÚ L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj?locale=sk).

([28]) Smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj?locale=sk).

([29]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1805 z 13. septembra 2023 o využívaní palív z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových palív v námornej doprave a o zmene smernice 2009/16/ES (Ú. v. EÚ L 234, 22.9.2023, s. 48, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1805/oj?locale=sk).

([30]) Transport & Environment, Murphy, A. a Simon, V., *Súkromné lietadlá: môžu superbohatí podporiť leteckú dopravu s nulovými emisiami? (Private jets: can the super rich supercharge zero- emissions aviation?)*, Európska federácia pre dopravu a životné prostredie, Brusel, 2021.

88. opakovane vyzýva všetky zmluvné strany vrátane členských štátov EÚ, aby prijali opatrenia, ktoré by odrádzali od používania súkromných lietadiel; zdôrazňuje neprimeraný vplyv súkromných lietadiel na klímu, ktoré na cestujúceho znečisťujú až 14-krát viac než komerčné lety; zdôrazňuje, že je dôležité ísť príkladom, a vyzýva všetkých účastníkov COP 29 vrátane zástupcov inštitúcií EÚ, aby nepoužívali súkromné lietadlá a na cestu do cieľa zvolili čo najekologickejší dopravný prostriedok;

89. konštatuje, že odvetvie poľnohospodárstva bolo v roku 2020 zodpovedné za 10 – 12 % celosvetových antropogénnych emisií a 11 % celkových emisií EÚ v roku 2020 ([31]); konštatuje, že emisie z poľnohospodárstva na úrovni EÚ sa od roku 1990 znížili o 25 % ([32]), ale za posledné dve desaťročia zostali relatívne stabilné;

90. zdôrazňuje však, že poľnohospodári a odvetvie poľnohospodárstva sú zároveň pod rastúcim tlakom účinkov zmeny klímy vrátane rastúcich teplôt, sucha, nepravidelných zrážok a záplav, a uznáva, že sú nenahraditeľnými partnermi pri zaisťovaní potravinovej bezpečnosti, udržiavaní dynamických vidieckych oblastí a dosahovaní cieľov klimatickej neutrality; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu pokračovať v práci na udržateľných a odolných potravinových systémoch a uznáva potenciál znižovania emisií skleníkových plynov v odvetví poľnohospodárstva, ako aj potenciálny prínos poľnohospodárov a lesníkov k prirodzenému odstraňovaniu a ukladaniu uhlíka v pôde a lesoch; zdôrazňuje, že je dôležité poskytnúť poľnohospodárom príležitosť aktívne prispievať k rozvoju politík v oblasti ochrany ekosystémov, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu a podieľať sa na nich; v tejto súvislosti víta strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva EÚ a záväzok predsedníčky Komisie Ursuly von der Leyenovej predložiť počas prvých 100 dní funkčného obdobia novej Komisie víziu pre poľnohospodárstvo a potraviny s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť a udržateľnosť poľnohospodárskeho odvetvia EÚ v rámci možností našej planéty;

91. zdôrazňuje, že prechod na udržateľnejšie poľnohospodárske postupy a kratšie dodávateľské reťazce a na zdravšie potraviny, stravovanie a zdravší životný štýl a znižovanie plytvania potravinami výrazne zníži emisie z potravinového reťazca, zlepší zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na ňu, zmierni tlak na biodiverzitu a pôdu a pomôže obnoviť kvalitu pôdy a ekosystémy; opakuje, že je potrebné riešiť nadmernú spotrebu ultra-spracovaných výrobkov;

92. zdôrazňuje potrebu politických rámcov, ktoré podporujú poľnohospodárov s osobitným zameraním na malých poľnohospodárov pri prechode na udržateľné poľnohospodárske postupy poskytovaním nástrojov, mechanizmov, techník, príležitostí, odbornej prípravy a finančných stimulov na prijatie poľnohospodárskych postupov šetrných ku klíme, ktoré zlepšujú produktivitu a zároveň prispievajú k adaptácii na zmenu klímy a zmierňovaniu zmeny klímy, a ktoré odmeňujú poľnohospodárov a lesníkov, ktorí pomáhajú dekarbonizovať hospodárstvo a pracujú s prírodou, zachovávajú biodiverzitu a prírodné ekosystémy; zdôrazňuje, že je dôležité poskytnúť odvetviu poľnohospodárstva komplexné metodiky na vytvorenie systému započítavania emisií skleníkových plynov, ktorý by sa vzťahoval na rôzne druhy poľnohospodárstva; vyzýva EÚ, aby zvýšila investície do ekologických technológií a inovácií v odvetví poľnohospodárstva, ako sú presné poľnohospodárstvo, udržateľné zavlažovacie systémy, poľnohospodárske postupy šetrné ku klíme a agroekologické postupy, ktoré umožňujú efektívnejšie využívanie zdrojov, ako sú voda a energia; okrem toho zdôrazňuje význam politík, ktoré uľahčujú prístup k takýmto inovačným riešeniam a digitálnym nástrojom; zdôrazňuje význam rozvoja lepšie udržateľnejšieho poľnohospodárstva tým, že sa poľnohospodárom poskytnú alternatívy s cieľom znížiť používanie a zodpovedajúcu výrobu syntetických hnojív a pesticídov; konštatuje, že spolu so zvýšením prirodzenej sekvestrácie uhlíka v pôde a organickej hmote v pôde to môže priniesť viaceré výhody v podobe vyššej úrodnosti pôdy a obnovy biodiverzity a veľkého potenciálu na zmiernenie klimatickej zmeny; zdôrazňuje, že je potrebné lepšie zacieliť odolnosť podporou riadenia rizika dlhotrvajúceho sucha, podporou plodín, ktoré sú menej náročné na vodu, a podporou udržateľných postupov, ktoré zvyšujú odolnosť ekosystému;

93. vyzýva všetky zmluvné strany, aby pokračovali v implementácií vyhlásenia z konferencie COP 28 v Spojených arabských emirátoch o udržateľnom poľnohospodárstve, odolných potravinových systémoch a opatreniach v oblasti klímy;

94. zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť rovnaké podmienky pre poľnohospodársku výrobu na celosvetovej úrovni, ktoré budú založené na prísnych normách v oblasti ochrany životného prostredia, dobrých životných podmienok zvierat a monitorovania dodržiavania predpisov;

([31]) Európska environmentálna agentúra, *Pokrok a vyhliadky dekarbonizácie v odvetví poľnohospodárstva a mimo neho (Progress and prospects for decarbonisation in the agriculture sector and beyond)*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2022.

([32]) Európska environmentálna agentúra, EEA, skleníkové plyny – prehliadač údajov, 13. augusta 2024.

95. zdôrazňuje, že sektor obrany musí prispievať k znižovaniu emisií pri zachovaní prevádzkovej efektívnosti a že by sa mal urýchliť vývoj dekarbonizačných technológií a stratégií v sektore obrany; konštatuje, že zahrnutie rozčlenených vojenských emisií do podaní podľa dohovoru UNFCCC je dobrovoľné a v súčasnosti nie je možné vyčleniť nahlasované vojenské emisie skleníkových plynov z údajov predkladaných podľa dohovoru UNFCCC; vyzýva podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Komisiu a Radu, aby sformulovali návrh na transparentné započítavanie vojenských emisií do UNFCCC, uznávajúc prijatie strategického kompasu pre bezpečnosť a obranu a v záujme úplného vykonávania plánu v oblasti zmeny klímy a obrany;

96. zdôrazňuje skutočnosť, že mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM) EÚ je základným nástrojom na účinné stanovovanie cien emisií z výrobkov dovážaných do EÚ, znižovanie emisií z týchto výrobkov a riešenie úniku uhlíka a zároveň podporuje prijatie stanovovania cien uhlíka na celom svete so sprievodnými opatreniami na dekarbonizáciu priemyslu v najmenej rozvinutých krajinách; vyzýva Komisiu, aby pracovala na rozšírení rozsahu pôsobnosti mechanizmu CBAM v súlade s ustanoveniami nariadenia o CBAM ([33]) a zároveň spolupracovala s krajinami mimo EÚ s cieľom uľahčiť správne vykonávanie mechanizmu a podporiť zavedenie stanovovania cien uhlíka;

97. víta skutočnosť, že podľa Svetovej banky je dnes 24 % celosvetových emisií pokrytých stanovením cien uhlíka ([34]); vyjadruje však poľutovanie nad tým, že pokrytie aj cenové úrovne sú naďalej príliš nízke na to, aby bolo možné splniť ciele Parížskej dohody; víta skutočnosť, že niekoľko obchodných partnerov EÚ zaviedlo obchodovanie s emisiami uhlíka alebo iné mechanizmy stanovovania cien uhlíka; vyzýva Komisiu, aby ďalej nabádala a podporovala ostatné zmluvné strany pri zavádzaní alebo zlepšovaní podobného mechanizmu stanovovania cien uhlíka a aby preskúmala prepojenia a iné formy spolupráce s existujúcimi mechanizmami stanovovania cien uhlíka mimo EÚ; vyzýva Komisiu, aby zaviedla ochranné prvky na zaistenie toho, aby akékoľvek prepojenia s EU ETS naďalej prinášali dodatočné a trvalé príspevky k zmierňovaniu zmeny klímy a neohrozovali záväzky EÚ týkajúce sa domácich emisií skleníkových plynov; víta vytvorenie pracovnej skupiny Komisie pre medzinárodnú diplomaciu v oblasti stanovovania cien uhlíka a trhov s uhlíkom a vyzýva Komisiu, aby umožnila jej včasné fungovanie;

98. konštatuje, že globálne hodnotenie podčiarklo význam prechodu na udržateľný životný štýl a udržateľné modely spotreby a výroby pri riešení zmeny klímy, a to aj uplatňovaním prístupov obehového hospodárstva, a že to zdôrazňuje potrebu pokračovať v rozvoji obehového hospodárstva v EÚ, a to aj podporou inovácií a investícií do obehových riešení a obchodných modelov a trhov s druhotnými surovinami, a zdôrazňuje význam znižovania odpadu a zvýšenej recyklácie; pripomína záväzok z 8. environmentálneho akčného programu výrazne znížiť materiálovú stopu a stopu spotreby EÚ, aby boli čo najskôr v rámci možností našej planéty; vyzýva Komisiu, aby vypracovala opatrenia na urýchlenie prechodu na obehové hospodárstvo a udržateľné využívanie zdrojov pri súčasnom zaručení spravodlivej a inkluzívnej transformácie;

99. zdôrazňuje potrebu riešiť vplyv textilného odvetvia na klímu a životné prostredie, keďže zodpovedá za približne 8 – 10 % celosvetových emisií skleníkových plynov a vysokým podielom na spotrebe zdrojov, najmä vody a energie ([35]); uznáva, že textilný priemysel musí zohrávať dôležitú úlohu pri transformácii na obehové hospodárstvo a riešiť výzvy súvisiace napríklad s predchádzaním vzniku odpadu, nakladaním s odpadom, vylučovaním mikroplastov, využívaním vody, nadprodukciou a celkovou trvanlivosťou a netoxicitou výrobného procesu a recyklovateľnosťou textilných výrobkov, a to aj tým, že zabezpečí, aby boli textílie navrhnuté tak, aby boli dlhotrvajúce a recyklovateľné; zdôrazňuje, že je nevyhnutné pracovať na stanovení globálnych noriem, podľa ktorých môžu značky uvádzať ekologické tvrdenia o výrobku;

100. zdôrazňuje, že je potrebné bojovať proti environmentálne klamlivej reklame tým, že sa bude pracovať na vytvorení konzistentných a transparentných globálnych noriem pre ekologické tvrdenia, ktoré pomôžu spotrebiteľom prijímať informované rozhodnutia, zabránia environmentálne klamlivej reklame a zabezpečia, aby boli tvrdenia o udržateľnosti podložené overiteľnými dôkazmi;

101. zdôrazňuje, že zmena klímy, nedostatok vody a zhoršovanie životného prostredia vedú k nedostatku prírodných zdrojov, zhoršujú konflikty a napätie, ako aj nedostatok potravín a prírodné katastrofy, a sú hlavnou príčinou vysídľovania ľudí a znásobujú hrozby;

([33]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/956 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje mechanizmus uhlíkovej kompenzácie na hraniciach (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 52, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj?locale=sk).

([34]) Svetová banka, *State and Trends of Carbon Pricing 2024 (Štát a trendy stanovovania cien uhlíka 2024)*, Svetová banka, Washington DC, 21. mája 2024.

([35]) International Finance Corporation, *Posilnenie udržateľnosti v textilnom priemysle (Strengthening sustainability in the textile industry)*, International Finance Corporation, Washington DC, 2023.

102. konštatuje, že Stredozemie je jedným z regiónov najviac postihnutých zmenou klímy, pričom sa otepľuje o 20 % rýchlejšie ako celosvetový priemer, pričom z prognóz vyplýva, že 250 miliónov ľudí bude do 20 rokov čeliť nedostatku vody ([36]) a zažívať čoraz častejšie lesné požiare, čo bude mať vážne dôsledky pre živobytie pobrežných komunít, hospodárske odvetvia a biodiverzitu; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby urýchlene konali a spolupracovali so stredomorskými partnermi na realizácii ambicióznych adaptačných opatrení a riadili prijímanie opatrení na zmiernenie klímy zameraných na vodné hospodárstvo, obnovu ekosystémov a udržateľnú hospodársku transformáciu;

103. zdôrazňuje, že zmena klímy ovplyvňuje kultúrne dedičstvo nevídanou rýchlosťou a v nevídanom rozsahu; zdôrazňuje potrebu posilniť úsilie o ochranu a zachovanie svetového kultúrneho a prírodného dedičstva so zameraním na pripravenosť na riziká a na posilnenie odolnosti voči zmene klímy;

104. zdôrazňuje, že je potrebné zintenzívniť opatrenia EÚ v oblasti adaptácie na zmenu klímy, odolnosti a pripravenosti na ňu posilnením mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany s cieľom posilniť schopnosť EÚ predchádzať čoraz častejším rozsiahlym a cezhraničným prírodným katastrofám a zvládať ich;

105. konštatuje, že existuje čoraz väčší vedecký a politický záujem o modifikáciu slnečného žiarenia (SRM), navrhovaný súbor prístupov klimatického inžinierstva, ako je vstrekovanie aerosólu do stratosféry, s cieľom umelo odrážať slnečné svetlo a ochladzovať planétu; zdôrazňuje, že SRM nijako nerieši hlavnú príčinu zmeny klímy, neposkytuje žiadnu vedeckú istotu účinku, a ohrozuje klimatickú a geopolitickú stabilitu, potenciálne katastrofickým spôsobom; pripomína, že rezolúcia OSN o globálnej správe a riadení je zablokovaná; vyzýva Komisiu, aby prijala opatrenia v oblasti SRM iniciovaním dohody o nepoužití s cieľom zastaviť jej zavádzanie, obmedziť jej vývoj a namietať proti budúcej inštitucionalizácii SRM v medzinárodných inštitúciách, v súlade so zásadou predbežnej opatrnosti a v prípade neexistencie dôkazov o jej bezpečnosti a úplného globálneho konsenzu o jej prípustnosti;

Zmena klímy a rodové otázky

106. zdôrazňuje význam inkluzívnych prístupov v procese UNFCCC vrátane pracovného programu spravodlivej transformácie; vyzýva všetky zmluvné strany vrátane EÚ a jej členských štátov, aby zvýšili úsilie o začlenenie rodovej rovnosti do svojich revidovaných vnútroštátne stanovených príspevkov a národných adaptačných plánov, ako aj do politík v oblasti klímy a životného prostredia, najmä tých, ktoré sa týkajú zmierňovania, adaptácie a strát a škôd; zdôrazňuje potrebu konkrétnejších opatrení všetkých zmluvných strán s cieľom splniť záväzky akčného plánu pre rodovú rovnosť dohodnutého na konferencii COP 25 a dohodnúť sa na novom pracovnom programe pre rodovú rovnosť a súvisiacom akčnom pláne na obdobie po roku 2024; naliehavo vyzýva členské štáty a Komisiu, aby zvýšili úsilie o dosiahnutie cieľov stanovených v treťom akčnom pláne EÚ pre rodovú rovnosť;

107. domnieva sa, že prístup žien k inkluzívnemu financovaniu opatrení v oblasti zmeny klímy sa musí zlepšiť a uľahčiť, pričom poznamenáva, že ženy majú neprimerane ťažší prístup k finančným zdrojom na projekty v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu; naliehavo vyzýva EÚ a členské štáty, aby podávali správy o tom, ako ich príspevky na financovanie opatrení v oblasti klímy reagujú na rodovú rovnosť, a aby zlepšili súdržnosť medzi podporou rodovej rovnosti a klímy vďaka nástrojom vonkajšej činnosti a EIB;

108. zdôrazňuje význam zvýšenia účasti žien na rozhodovaní v kontexte diplomacie v oblasti klímy vrátane účasti v delegáciách COP a na vedúcich pozíciách na všetkých úrovniach opatrení v oblasti klímy; vyzýva všetky zmluvné strany, aby sa usilovali o rodovú rovnosť vo svojich delegáciách a na všetkých úrovniach rozhodovania a rokovaní o zmene klímy; vyzýva všetky zmluvné strany, aby vymenovali národné kontaktné miesto pre rodovú rovnosť a zmenu klímy a zvýšili súvisiace zdroje, odbornú prípravu a podporu, a to aj v rámci EÚ;

109. zdôrazňuje, že schopnosť adaptácie a zraniteľnosť sa líšia v závislosti od pohlavia, veku, schopností, rasy a povolania; vyzýva preto všetky zmluvné strany, aby vo svojich národných plánoch adaptácie, oznámeniach týkajúcich sa adaptácie na zmenu klímy, ako aj vo vnútroštátne stanovených príspevkoch posudzovali, riešili a uprednostňovali potreby zraniteľných skupín obyvateľstva;

([36]) Experti na zmenu klímy a životného prostredia v oblasti Stredozemia (MedECC), Riziká súvisiace so zmenami klímy a životného prostredia v stredozemskom regióne. Predbežné posúdenie zo strany siete MedECC Rozhranie medzi vedou a politikou – 2019, 2019.

110. zdôrazňuje, že je potrebné urýchliť opatrenia na znižovanie rizika katastrof s ohľadom na rodovú rovnosť, a tým aj implementáciu Sendajského rámca s ohľadom na rodovú rovnosť; vyzýva k ďalšiemu úsiliu o stanovenie priorít a zohľadnenie rodovej rovnosti v rámci pripravenosti na katastrofy, a to najmä prostredníctvom súborov rozčlenených údajov o znižovaní rizika katastrof;

Priemysel, malé a stredné podniky a konkurencieschopnosť

111. považuje COP 29 za dôležitý krok od podpísania Parížskej dohody v roku 2015; zdôrazňuje, že úsilie o boj proti zmene klímy by sa malo zamerať na zníženie energetickej chudoby, zvýšenie odolnosti a konkurencieschopnosti priemyslu EÚ a malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) a poskytnúť priemyslu EÚ a MSP príležitosti, ktoré sa môžu realizovať, ak sa zákonodarcovia zaviažu k včasným, na mieru šitým, solidárnym a primeraným politickým reakciám a k stabilnému a predvídateľnému rámcu transformácie; vyzýva všetky zmluvné strany UNFCCC, aby sa zaviazali k týmto primeraným politikám a opatreniam a vykonávali ich;

112. zdôrazňuje, že dobre navrhnuté podporné politiky môžu zabezpečiť, aby opatrenia v oblasti klímy, inovácie, dekarbonizácie, tvorby pracovných miest a konkurencieschopnosti išli ruka v ruke; pripomína, že investovaním do inovatívnych, udržateľných priemyselných odvetví a technológií v súlade s čistou a spravodlivou transformáciou bude naša klíma, hospodárstvo, kvalitné zamestnanie a sociálny blahobyt prosperovať;

113. považuje za mimoriadne dôležité, aby EÚ zabezpečila spravodlivú, rýchlu a primeranú transformáciu s cieľom zachovať verejnú podporu opatreniam v oblasti klímy a ísť príkladom a zabezpečiť výhodu prvenstva a zároveň chrániť vnútorný trh pred nekalou hospodárskou súťažou z krajín mimo EÚ a zabezpečiť rovnaké podmienky pre európske priemyselné odvetvia na medzinárodnej úrovni, najmä riešením vysokých cien energie, ktoré v súčasnosti brzdia ich konkurencieschopnosť;

114. domnieva sa, že stať sa prvým klimaticky neutrálnym kontinentom najneskôr do roku 2050 a zároveň zvýšiť našu konkurencieschopnosť si bude vyžadovať hlbokú priemyselnú transformáciu a adaptáciu vo väčšine odvetví; domnieva sa, že na podporu transformácie energetického systému budú potrebné rozsiahle investície, pričom sa zohľadnia rôzne východiskové pozície členských štátov; vyzýva EÚ, aby zvážila lepšie zosúladenie finančného rámca s Parížskou dohodou;

115. zdôrazňuje, že EÚ by mala urobiť všetko, čo je v jej silách, aby si udržala vedúce postavenie a globálnu konkurencieschopnosť svojich priemyselných odvetví a MSP pri prechode na hospodárstvo s nulovými emisiami skleníkových plynov; zdôrazňuje potrebu inovatívnych politík na opätovné získanie, zachovanie a rozšírenie oblastí vedúceho postavenia EÚ;

116. zdôrazňuje, že priemyselné odvetvia a MSP zažívajú zásadnú transformáciu smerom k hospodárstvu s nulovou bilanciou emisií; zdôrazňuje, že je potrebné poskytnúť vhodné nástroje a podporu pre prechodnú fázu a zároveň podporovať inovácie a zabezpečiť konkurencieschopnosť; pripomína, že zákonodarcovia musia pri tejto transformácii podporovať a stimulovať MSP, najmä zabezpečením prístupu k financovaniu udržateľných technológií, služieb a procesov, zjednodušením administratívnych postupov a poskytovaním rovnakých príležitostí vo verejnom obstarávaní;

117. zdôrazňuje, že je potrebné urýchlene ďalej dekarbonizovať európsky priemysel a zároveň posilniť jeho konkurencieschopnosť a zachovať podporu EÚ pre toto úsilie; v tejto súvislosti pripomína prijatie aktu o emisne neutrálnom priemysle a berie na vedomie oznámenie budúceho aktu na urýchlenie dekarbonizácie priemyslu a novej Dohody o čistom priemysle, ktoré sú zamerané na nasmerovanie investícií do infraštruktúry a priemyslu, najmä do energeticky náročných odvetví, ako aj na podporu vedúcich trhov pri vývoji, výrobe a šírení čistých technológií v priemysle; domnieva sa, že inovačný fond EÚ by mal ďalej podporovať rozširovanie čistých a inovačných technológií a ich dodávateľských reťazcov;

118. zdôrazňuje, že riadenie uhlíka môže zohrávať úlohu pri zmierňovaní emisií z procesov v odvetviach, v ktorých je znižovanie emisií náročné, a pri znižovaní nevyhnutných emisií; v tejto súvislosti berie na vedomie nedávnu stratégiu priemyselného riadenia uhlíka, ktorej cieľom je vypracovať akčný plán EÚ na zvýšenie zachytávania, ukladania, prepravy a využívania emisií CO_2 z priemyselných zariadení a zariadení na výrobu energie a na odstránenie CO_2 z atmosféry;

119. zdôrazňuje potrebu primeraných finančných zdrojov na podporu transformácie v budúcom viacročnom finančnom rámci, a to aj prostredníctvom osobitných nástrojov financovania, ktoré účinne riešia potreby financovania európskych priemyselných odvetví;

120. uznáva zásadnú úlohu MSP, najmä mikropodnikov a startupov, pri podpore a realizácii inovácií, zamestnanosti a rastu, ako aj pri vedení digitálnej a zelenej transformácie prostredníctvom inovácií a špičkových technologických riešení; zdôrazňuje, že MSP potrebujú jasné, konzistentné a predvídateľné právne predpisy, aby mohli rásť a vytvárať pracovné miesta; zdôrazňuje osobitné prekážky, ktorým musia takéto spoločnosti čeliť v prístupe k finančným nástrojom a verejnému a súkromnému kapitálu;

121. zdôrazňuje, že je potrebné podporovať konkurencieschopné trhy s komoditami a vzácnymi kovmi, ktoré sú nevyhnutné pre zelenú transformáciu; zdôrazňuje, že pretrvávajúca závislosť od niekoľkých dodávateľov negatívne ovplyvňuje priemysel EÚ, a vyzýva na diverzifikáciu dodávateľov; v tejto súvislosti víta prijatie aktu o kritických surovinách a zámer Komisie navrhnúť nový akt o obehovom hospodárstve; zdôrazňuje kľúčový význam obehového hospodárstva pre dosiahnutie čo najvyššej efektívnosti a nezávislosti zdrojov, pokiaľ ide o kritické suroviny; poukazuje na potrebu zlepšiť medzinárodné dodávky, a to aj prostredníctvom nadchádzajúcich partnerstiev pre čistý obchod a investície, a zároveň zabezpečiť, aby sa uplatňovali rovnaké sociálne a environmentálne normy a normy v oblasti ľudských práv ako normy EÚ;

122. zdôrazňuje potrebu osobitných kvalifikačných programov vrátane programov rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, ktoré sú nevyhnutné na posilnenie pracovnej sily a uspokojenie rastúceho dopytu po pracovnej sile v oblasti čistých a inovačných technológií, energetickej efektívnosti, obnoviteľných zdrojov energie, obnovy budov a uskladňovania energie; v tejto súvislosti berie na vedomie význam akadémií pre emisne neutrálny priemysel; zdôrazňuje potrebu investovať do vzdelávania v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) s cieľom splniť požiadavky trhu práce a posilniť inovačný potenciál EÚ; zdôrazňuje význam konzultácií so všetkými sociálnymi partnermi pri mapovaní nedostatku zručností a navrhovaní súboru politických nástrojov na jeho riešenie;

Energetická politika

123. so znepokojením konštatuje, že dotácie na fosílne palivá sa v posledných rokoch celosvetovo prudko zvýšili ([37]); vyjadruje poľutovanie nad tým, že dotácie na fosílne palivá v EÚ zostali od roku 2008 stabilné na úrovni približne 55 – 58 miliárd EUR ročne a v roku 2022 sa zvýšili na 123 miliárd EUR; v tejto súvislosti konštatuje, že súčasné investičné trendy nie sú zosúladené s úrovňami potrebnými na to, aby svet dosiahol ciele dohodnuté na konferencii COP 28 strojnásobiť kapacitu obnoviteľných zdrojov energie a zdvojnásobiť mieru zlepšenia energetickej efektívnosti, a že v roku 2030 je potrebné zdvojnásobiť súčasné ročné výdavky na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, sústavy a uskladňovanie ([38]);

124. zdôrazňuje nevyužitý potenciál geotermálnej energie významne prispieť k dosiahnutiu cieľov Parížskej dohody a energetickej politiky EÚ; nabáda zmluvné strany, aby si vymieňali najlepšie postupy, technologické know-how a výsledky výskumu a inovácií v oblasti geotermálnych technológií;

125. pripomína energetické aspekty výsledku prvého globálneho hodnotenia v rámci konsenzu o SAE, najmä prechod od fosílnych palív s cieľom dosiahnuť do roku 2050 nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov v súlade s vedeckými poznatkami, strojnásobenie kapacity energie z obnoviteľných zdrojov na celom svete a zdvojnásobenie globálnej priemernej ročnej miery zlepšenia energetickej efektívnosti do roku 2030 a výzvu na urýchlenie vykonávania a investícií do čistých, udržateľných, bezpečných a energeticky účinných technológií a systémov; vyzýva na nepretržité posudzovanie pokroku dosiahnutého pri dosahovaní týchto cieľov;

126. berie na vedomie, že je žiaduce stanoviť doplnkový globálny cieľ, ktorým je šesťnásobné zvýšenie uskladňovania energie v odvetví energetiky na 1 500 GW a všeobecnejšie zvýšenie flexibility systému do roku 2030 v súlade s cieľmi, na ktorých sa dohodli ministri energetiky skupiny G7 v apríli 2024; zdôrazňuje, že je potrebné venovať väčšiu pozornosť technologickým riešeniam zameraným na zníženie emisií skleníkových plynov v atmosfére;

([37]) IEA, *Dotácie na spotrebu fosílnych palív (Fossil Fuels Consumption Subsidies 2022)*, február 2023.
([38]) IEA, *Svetové investície do energetiky v roku 2024: Prehľad a kľúčové zistenia (World Energy Investment 2024: Overview and key findings)*, jún 2024.

127. zdôrazňuje význam globálneho zníženia emisií metánu v dodávateľských reťazcoch fosílnych palív počas prechodu na systémy čistej energie s cieľom dosiahnuť do roku 2030 globálne zníženie emisií metánu o 75 %, ako sa uvádza v scenári Medzinárodnej agentúry pre energiu s nulovými emisiami do roku 2050; vyzýva signatárov globálneho záväzku o metáne, aby urýchlili opatrenia na ukončenie emisií metánu do roku 2030; konštatuje, že nariadením o metáne ([39]) sa zavádzajú globálne monitorovacie nástroje na zvýšenie transparentnosti emisií metánu z dovozu ropy, plynu a uhlia do EÚ a na zabezpečenie rovnakých podmienok pre všetkých prevádzkovateľov z EÚ aj mimo nej, pričom sa zohľadní bezpečnosť dodávok;

128. zdôrazňuje, že zmena klímy a extrémne výkyvy počasia majú čoraz vážnejší vplyv na naše energetické systémy vrátane výroby vodnej energie, výnosov bioenergie, účinnosti tepelných elektrární a požiadaviek na vykurovanie a chladenie; konštatuje, že energia z obnoviteľných zdrojov môže mať často premenlivú úroveň výroby, pričom zdôrazňuje potrebu rozvíjať skladovacie kapacity;

129. zdôrazňuje hĺbkovú revíziu právnych predpisov EÚ v oblasti energetiky v rámci balíka Fit for 55, ktorou sa zosúladili so zvýšeným cieľom EÚ znížiť emisie skleníkových plynov aspoň o 55 % do roku 2030 s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050; zdôrazňuje, že dosiahnutie našich cieľov v oblasti klímy a energetiky závisí od účinného vykonávania balíka Fit for 55; domnieva sa, že ostatné strany by mali vyvinúť podobné a relevantné úsilie s podporou EÚ a v spolupráci s ňou;

130. žiada, aby ohlásená priemyselná dohoda o čistom priemysle zabezpečila konkurencieschopnosť priemyselných odvetví a posilnila kvalitné pracovné miesta pomocou odvetvových a medziodvetvových opatrení tým, že prinesie zjednodušenie, investovanie a zabezpečenie prístupu k cenovo dostupným, udržateľným a bezpečným dodávkam energie a surovinám v partnerstve s priemyslom, sociálnymi partnermi, finančnými inštitúciami a všetkými zainteresovanými stranami s cieľom podporiť naše priemyselné odvetvia na ich ceste ku klimaticky neutrálnej budúcnosti s obchodným zdôvodnením;

131. zdôrazňuje ústrednú úlohu energetickej efektívnosti, obnoviteľných zdrojov energie, diverzifikovaného energetického systému a nízkouhlíkových zdrojov energie pri prechode na klimaticky neutrálne hospodárstvo; uznáva však, že je dôležité, ako to urobila EÚ v rámci balíka Fit for 55, zosúladiť politiky a opatrenia v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050 a dodržiavať Parížsku dohodu, čím sa využije príležitosť súčasného poklesu nákladov na energiu z obnoviteľných zdrojov a technológie uskladňovania energie; v tejto súvislosti víta prijatie naliehavej a cielenej reformy koncepcie trhu s elektrinou, ktorej cieľom je okrem iného prispieť k podpore výroby energie z obnoviteľných zdrojov, posilneniu postavenia a ochrane spotrebiteľov a k zníženiu závislosti účtov spotrebiteľov a podnikov za energiu od krátkodobých cenových výkyvov;

132. pripomína záväzok Únie dodržiavať zásadu „energetická účinnosť na prvom mieste“, ktorá zohľadňuje nákladovú efektívnosť, účinnosť systému, kapacitu skladovania, flexibilitu na strane dopytu a bezpečnosť dodávok;

133. zdôrazňuje potrebu významných verejných a súkromných investícií do energetickej siete EÚ a súvisiacej infraštruktúry s cieľom umožniť ich modernizáciu a rozšírenie a ďalšiu flexibilnú integráciu obnoviteľných zdrojov energie, opatrení v oblasti účinnosti a riešení uskladňovania s cieľom poskytnúť našim občanom a priemyslu čistú, dostatočnú, bezpečnú a cenovo dostupnú energiu; zdôrazňuje najmä potrebu modernizovať elektrickú sieť EÚ tak, aby zodpovedala podstatnému zvýšeniu kapacity obnoviteľných zdrojov energie, variabilite výroby, meniacim sa modelom toku elektrickej energie v celej Európe a novým požiadavkám; pripomína, že je dôležité odstrániť prekážky vrátane zložitosti povoľovacích postupov pre elektrickú infraštruktúru s cieľom ďalej integrovať energetické systémy členských štátov, čím sa zvýši potenciál Únie v oblasti výroby čistej energie, a stimulovať zavádzanie prepojení; zdôrazňuje, že je potrebné, aby členské štáty splnili cieľ prepojenia elektrických sietí na úrovni 15 % do roku 2030;

134. zdôrazňuje, že dosiahnutie globálnej nulovej bilancie emisií skleníkových plynov najneskôr do roku 2050 si bude vyžadovať koordinované globálne opatrenia a že rozvojové krajiny budú potrebovať medzinárodnú pomoc na dosiahnutie zelenej transformácie; zdôrazňuje význam posilnenia úzkej cezhraničnej spolupráce a výmeny najlepších postupov s medzinárodnými partnermi v oblasti tvorby politík a transferu vedy a technológií;

([39]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1787 z 13. júna 2024 o znižovaní emisií metánu v odvetví energetiky a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/942 (Ú. v. EÚ L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj?locale=sk).

135. zdôrazňuje, že sa musia podporovať partnerstvá s krajinami mimo EÚ v oblasti vonkajších rozmerov energetických politík; berie na vedomie úsilie EÚ o budovanie energetických aliancií s perspektívou trvalo udržateľného rozvoja;

136. berie na vedomie vyhlásenie, ktoré na konferencii COP 28 ([40]) vydalo viac ako 20 krajín vrátane 12 členských štátov EÚ a Ukrajiny, s cieľom strojnásobiť globálnu jadrovú kapacitu do roku 2050;

137. zdôrazňuje ústrednú úlohu, ktorú musia zohrávať občania a miestne komunity pri úspešnej globálnej energetickej transformácii, a osobitné prekážky, ktorým musia čeliť pri prístupe k finančným nástrojom a verejnému a súkromnému kapitálu; zdôrazňuje význam právnych predpisov EÚ, v ktorých sa stanovuje rámec na výrobu, vlastnú spotrebu, skladovanie a predaj energie z obnoviteľných zdrojov a ponúkanie reakcie na dopyt a služieb v oblasti energetickej efektívnosti občanom, okrem iných subjektov; zdôrazňuje, že legislatívne *acquis* EÚ je prenosným osvedčeným postupom pre medzinárodných partnerov, ktorí sa snažia urýchliť svoju ekologickú transformáciu sociálne spravodlivým a demokratickým spôsobom;

Výskum, inovácie, digitálne technológie a politika v oblasti vesmíru

138. víta úlohu programu Copernicus a nového znalostného centra EÚ pre pozorovanie Zeme v záujme monitorovania krajiny, atmosféry a morského prostredia; zdôrazňuje význam kapacít satelitného pozorovania na monitorovanie, modelovanie, predpovedanie a podporu tvorby politík v oblasti zmeny klímy vrátane monitorovania emisií metánu, udalostí s vysokými emisiami a záchytov uhlíka; zdôrazňuje, že je potrebné podporovať spoločné výskumné programy na vývoj technológií a infraštruktúry, ktoré sa zaoberajú ochranou kozmického priestoru a klímy; zdôrazňuje význam verejno-súkromných partnerstiev na podporu spolupráce medzi vládnymi a komerčnými vesmírnymi agentúrami; zdôrazňuje potrebu dosiahnuť skutočnú strategickú autonómiu EÚ v oblasti satelitov a ďalej investovať do vesmírneho hospodárstva;

139. pripomína význam príspevku výskumu a inovácií k dosiahnutiu cieľov stanovených v Parížskej dohode a cieľov Európskej zelenej dohody; zdôrazňuje, že prevažná väčšina výskumu a inovácií potrebných na dosiahnutie nulovej bilancie emisií do roku 2050 je stále pred nami; vyjadruje poľutovanie nad tým, že EÚ stále nesplnila svoj dlhodobý cieľ, ktorým je každoročné investovanie 3 % HDP do výskumu a vývoja, a požaduje nové prístupy k podpore výdavkov na priemyselný výskum a vývoj;

140. v tejto súvislosti víta najmä úlohu, ktorú program Horizont Európa a jeho partnerstvá, ako sú spoločné podniky a znalostné a inovačné spoločenstvá Európskeho inovačného a technologického inštitútu, zohrávajú pri podpore spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom prispieť k dosiahnutiu klimatickej neutrality a zelenej transformácie a zároveň zabezpečiť, aby inovácie boli udržateľné, dostupné, prístupné a cenovo dostupné pre všetkých;

141. zdôrazňuje potrebu prilákať viac verejných aj súkromných investícií do výskumu, inovácií a zavádzania nových udržateľných technológií, a to aj v odvetviach náročných na pracovnú silu, a do modernizácie existujúcich a v prípade potreby nevyhnutných nových infraštruktúrnych sietí a projektov, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov Európskej zelenej dohody a Parížskej dohody;

142. zdôrazňuje, že je dôležité zaistiť súdržnosť a konzistentnosť stimulov na podporu čistých a inovatívnych technológií na dosiahnutie cieľov do roku 2030 a 2050, riešenie zavádzania už vyspelých technológií, ako aj investície do nových technológií, ktoré je potrebné vyvinúť, aby sa dosiahol cieľ EÚ v klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050;

143. zdôrazňuje, že EÚ musí spolupracovať v oblasti výskumu technológií, priemyslu a inovačnej vedy, aby mohla významne prispieť k Parížskej dohode; vyzýva na vykonávanie ohlásenej stratégie pre európske vedy o živej prírode; vyzýva Komisiu, aby podporovala strategické výskumné partnerstvá s cieľom umožniť rovnaké podmienky v Európe;

([40]) Ministerské vyhlásenie o trojnásobnej jadrovej energii podpísané 2. decembra 2023.

144. zdôrazňuje, že digitalizácia je jedným z kľúčových faktorov integrácie energetického systému, pretože môže umožniť dynamické a prepojené toky energetických nosičov, umožniť prepojenie rôznych trhov a poskytnúť potrebné údaje na zosúladenie ponuky a dopytu a optimalizovať riadenie siete; zdôrazňuje potenciál digitálnych technológií pri zvyšovaní energetickej efektívnosti, a tým znižovaní celkových emisií skleníkových plynov, pričom uznáva naliehavú potrebu prijať udržateľné postupy s cieľom minimalizovať čoraz vyššiu uhlíkovú a zdrojovú stopu digitalizácie a odvetvia informačných a komunikačných technológií, najmä dátových centier a inej výpočtovej infraštruktúry; pripomína cieľ EÚ, aby v súlade s digitálnou stratégiou boli dátové centrá najneskôr do roku 2030 klimaticky neutrálne a vysoko energeticky účinné;

Úloha Európskeho parlamentu na konferencii COP 29

145. domnieva sa, že Európsky parlament by mal byť integrálnou súčasťou delegácie EÚ na konferencii COP 29, pretože musí udeliť súhlas s medzinárodnými dohodami a ako jeden zo spoluzákonodarcov EÚ zohráva ústrednú úlohu pri vykonávaní Parížskej dohody v Únii; očakáva preto, že sa bude môcť zúčastňovať na koordinačných stretnutiach EÚ na konferencii COP 29 v Baku a že bude mať zaručený prístup ku všetkým prípravným dokumentom; zaväzuje sa konať nezávisle a bez konfliktu záujmov;

° ° °

146. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov a sekretariátu Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy so žiadosťou, aby bolo zaslané všetkým zmluvným stranám dohovoru, ktoré nie sú členmi EÚ.